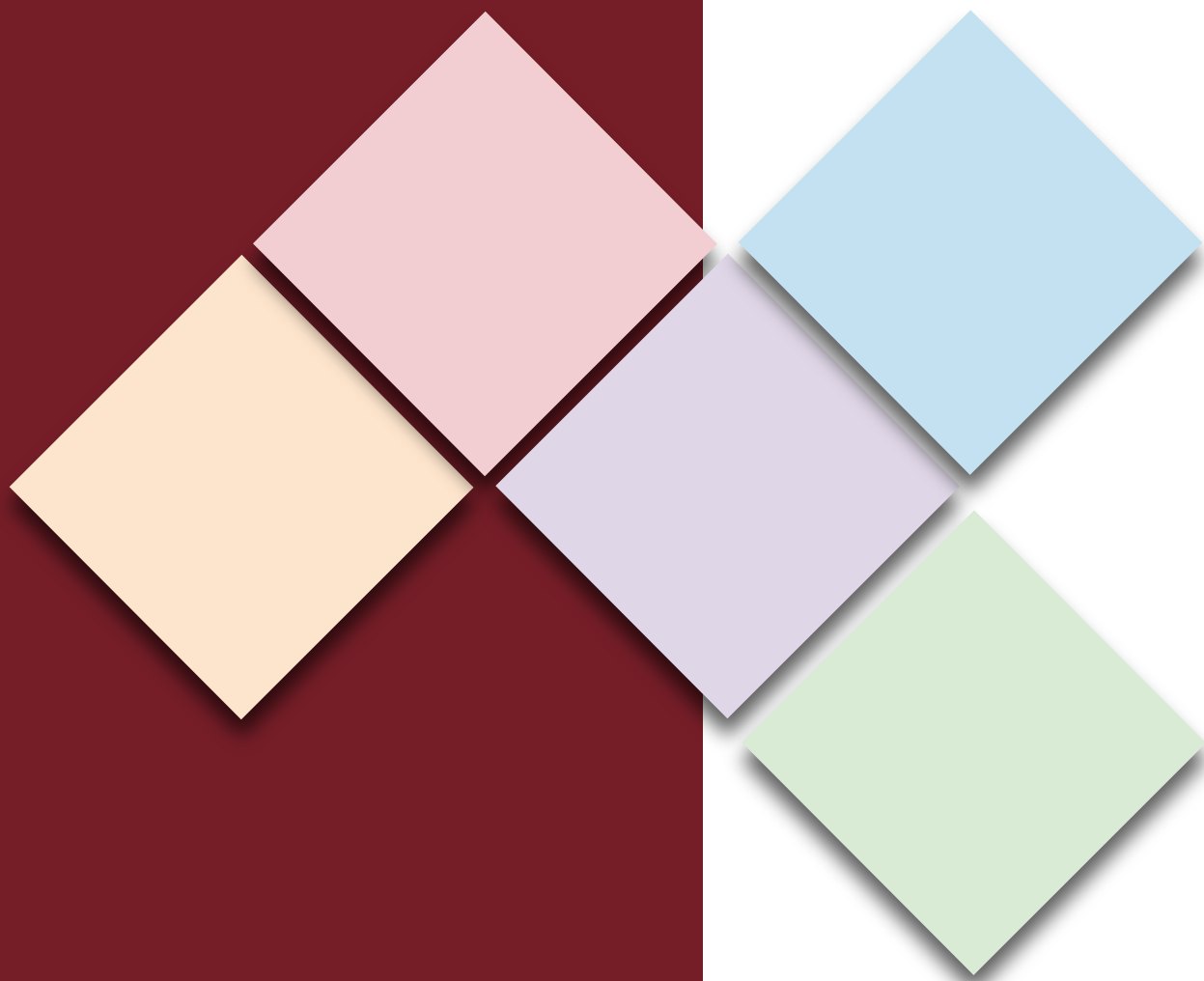

Memòria Consolidada

2018

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial
d'Enginyers Industrials de Catalunya a prima
fixa i entitats dependents

**informe de gestió
consolidat
2018**

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa i Entitats dependents

Informe de gestió de l'exercici anual
acabat el 31 desembre de 2018

El passat any 2018 es va caracteritzar per ser molt volàtil i no només pel que fa als mercats financers, sinó també en relació a la situació macro i microeconòmica, degut a l'evolució dels diferents factors geopolítics. Si tenim en compte que l'any va començar amb grans dosis d'optimisme i va finalitzar amb un sentiment excessivament pessimista, la conclusió podria ser que va anar de més a menys.

Inicialment el creixement econòmic mundial anava comandat per les bones perspectives de l'economia d'EEUU. No obstant, de seguida van posar-se de manifest alguns núvols d'inestabilitat com van ser la guerra comercial entre els EEUU i la Xina, amb la conseqüent imposició recíproca de sancions aranzelàries, la crisi del deute públic italià derivada de la formació d'un govern de signe populista i la moció de censura contra el govern de Rajoy a Espanya. Tot això va influir negativament als mercats financers europeus i, per contagi, a la resta dels mercats del món. A més, les negociacions sobre el Brexit van ser molt complicades i no asseguraven ni molt menys arribar a un acord amb el Regne Unit.

En definitiva, a mesura que avançava l'any, les previsions de creixement econòmic i de resultats empresarials anaven a la baixa i això va comportar que sobrevolés sobre els mercats financers un sentiment de por per l'arribada d'una recessió econòmica durant l'any 2019.

Pel que fa al sector assegurador, aquest ha tingut un creixement en el seu conjunt d'un 1,34 % respecte l'any anterior, mentre que La Mútua ho ha fet amb un excel·lent 2,30%.

L'increment del ram de vida en el conjunt del sector ha estat del 0,77% (a La Mútua ha voltat el 2,55%).

Com a dada significativa de la competència en el mercat assegurador, les 6 primeres companyies de banca assegurança tenen més del 40% de la quota de mercat. La Mútua dels Enginyers, que està dins del segment de companyies tradicionals, es manté en concordança amb la mitjana de les grans companyies superant inclús a moltes entitats de reconegut prestigi.

Des de l'àmbit assegurador i de previsió social, a La Mútua s'han incorporat millores a les cobertures que s'ofereixen als mutualistes, en especial en l'àmbit de les Rendes d'Invalidesa que allarguen la durada de la cobertura fins els 67 anys i afegeixen la cobertura de la Renda d'Invalidesa Total. D'altra banda, s'han distribuït productes d'estalvi per ajudar als mutualistes a combatre l'entorn de baix tipus d'interès. Aquestes iniciatives es mantindran per continuar oferint solucions tant necessàries per la previsió social.

Des del punt de vista institucional, s'ha mantingut la col·laboració amb el Col·legi i l'Associació d'Enginyers Industrials de Catalunya, les seves demarcacions territorials i delegació del Vallès. En concret, els nous col·legiats i associats i les noves col·legiades i associades menors de 30 anys i la gestió i assessorament de la pòlissa de Responsabilitat Civil Professional a través de la corredoria vinculada a les entitats.

Conjuntament amb aquestes institucions hem aportat nous serveis d'orientació professional per a estudiants de les diferents escoles i universitats d'enginyeria amb les que tenim acords, UPC (Escoles de Barcelona, Besòs, Terrassa i Vilanova), UVIC, UdG, IQS i UdL. Així mateix, hem seguit incrementant les col·laboracions i serveis, apropant més el món professional als/les estudiants de final de Grau i/o Màster.

Hem mantingut la relació amb el Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de la Comunitat Valenciana, així com amb altres col·lectius d'enginyers/es i professionals tècnics. També seguim presents als òrgans directius de la Federació de Mutualitats de Catalunya i participem d'UNESPA i la Confederación Española de Mutualidades.

A través de la Federació de Mutualitats, membre fundador d'AESCAT (Associació Economia Social Catalunya), juntament amb la Confederació de Cooperatives, la Confederació Patronal del Tercer Sector, la Taula del Tercer Sector i la Xarxa d'Economia Solidària, participem com interlocutors tant del Govern de la Generalitat com de l'Ajuntament de Barcelona, per impulsar, principalment, les bases de la Llei d'Economia Social de Catalunya.

En l'àmbit social, hem incorporat al grup l'acceleradora d'start ups ACCEL & GROW. La finalitat principal és incentivar, dins l'àmbit tecnològic i emprenedor, les noves iniciatives que permetin consolidar el talent de l'entorn de l'enginyeria i l'emprenedoria i transferir-lo a la societat. Aquest projecte ens permet estar en contacte amb les escoles d'enginyeria apropant el mutualisme al talent més jove. S'han ampliat els tallers i 'píndoles formatives' de divulgació en matèria financera i de previsió social per impartir a diferents col·lectius. També es manté, per acord de l'Assemblea, la prestació extrareglamentària dotada amb 88.000 euros per a ajudar els i les mutualistes més vulnerables (amb rendes per els fills i filles orfes i els/les incapacitats/des majors de 69 anys, entre altres).

La Mútua manté el seu nivell de solvència per sobre de dues vegades el requerit, situant-se en 2,05 vegades sobre el capital de solvència obligatori i en 3,09 vegades sobre el capital mínim obligatori. D'altra banda, en l'àmbit de transparència, s'ha aprovat un codi ètic que s'incorpora a l'actual Model de Prevenció de Delictes de l'entitat, al qual s'hauran d'adherir els col·laboradors amb més responsabilitats.

Durant l'any, la comissió d'auditoria ha servit per apropar la supervisió a l'òrgan de govern de l'entitat i conèixer de manera detallada l'opinió de l'auditoria externa i interna personalment, així com els riscos principals als quals s'exposa La Mútua. El desenvolupament dels sistemes d'informació de l'entitat continuen desenvolupant-se per tal de millorar els processos i guanyar efectivitat per poder oferir un millor servei al conjunt de mutualistes.

En el capítol de xifres i, concretament, en l'apartat de previsió social, s'han atorgat prestacions per valor de 9.835.913 euros. Les quotes recaptades han arribat als 16.922.747 euros i les provisions matemàtiques ascendeixen a 93.277.825 euros. Amb respecte al termini de pagaments a proveïdors, aquest s'ha mantingut dins dels terminis màxims legals.

En la seva activitat com a gestora de fons i plans de pensions, La Mútua no ha promogut cap Pla de Pensions nou. Les xifres de tancament indiquen un total de 1.846 participis, assegurats/des i beneficiaris/ries. La suma del patrimoni gestionat dels fons de pensions i de les provisions matemàtiques corresponents al Pla de Previsió Assegurat i al Pla de Previsió Empresarial és de 49.506.068 euros, amb unes aportacions de 1.544.180 euros durant aquesta anualitat. L'aportació mitjana ha estat de 836,50 euros per participi i/o assegurat/da.

Pel que fa a les entitats vinculades del Grup La Mútua dels Enginyers, i concretament pel que fa a Serpreco, S.A. corredoria d'assegurances, durant l'exercici 2018 el total d'ingressos ha estat de 1.612.051,64 euros, amb un resultat net positiu de 4.341,59 euros.

Mutuavalors dels Enginyers, EAF, S.L.U. ha obtingut uns ingressos d'explotació de 505.898,39 euros amb un resultat net positiu de 90.463,60 euros durant 2018.

Crouco, Agencia de suscripción, S.L. ha obtingut durant 2018 uns ingressos d'explotació de 1.182.119,30 euros i un resultat net positiu de 792,25 euros.

Finalment Accelgrow, S.L. ha obtingut un resultat negatiu de 34.756,34 euros, sent aquest 2018 el segon any d'activitat de l'empresa.

Pel que fa a possibles fets rellevants posteriors a la data de tancament, tot queda explícit a la memòria. Durant l'exercici 2018, les entitats del Grup La Mútua dels Enginyers no han adquirit accions pròpies, donada la naturalesa jurídica de l'entitat.

Donades les activitats a les que es dedica el Grup, aquest no té responsabilitats, despeses, actius ni provisions o contingències de naturalesa mediambiental que poguessin ser significatives en relació amb el patrimoni, la situació financera i els resultats del mateix. Per aquest motiu, no s'inclouen els detalls específics en aquesta memòria.

En virtut d'allò estipulat en la Resolució de 29 de gener de 2016, de l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes (ICAC), publicat en el BOE de 4 de febrer de 2016, s'informa que el període mig de pagament a proveïdors de l'entitat dominant per a l'exercici 2018 ha estat de 20,38 dies.

Pel que fa a activitats en matèria de I+D+I, el Grup està immers en un pla de desenvolupament dels seus sistemes d'informació que li ha de permetre entre altres una major integritat, robustesa i qualitat de la informació i de les dades.

D'altra banda, en la nota 11.3 de la memòria dels comptes anuals consolidats es contempla la situació, control i gestió dels riscos financers de l'entitat.

Per acabar, cal fer constar l'agraïment de la Presidència cap a la Junta Rectora, el Comitè Executiu i en Joan Vallvé, Defensor del Mutualista. Agraïment que es fa extensiu al nostre personal i als/a les nostres assessors/es.

Joan Munt i Albareda
President de la Junta Rectora

comptes anuals

2018

Informe d'Auditoria de Comptes Anuals Consolidats emès per un Auditor Independent

Als Mutualistes de
**Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials
de Catalunya, a prima fixa**

Informe sobre els comptes anuals consolidats

Opinió

Hem auditat els comptes anuals consolidats **Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa** (l'Entitat dominant) i les seves entitats dependents (el Grup), que comprenen el balanç a 31 de desembre de 2018, el compte de pèrdues i guanys, l'estat de canvis en el patrimoni net, l'estat de fluxos d'efectiu i la memòria, tots ells consolidats, corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data.

Segons la nostra opinió, els comptes anuals consolidats adjunts expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera del Grup a 31 de desembre de 2018, així com dels seus resultats i fluxos d'efectiu, tots ells consolidats, corresponents a l'exercici finalitzat en aquesta data, de conformitat amb el marc normatiu d'informació financera que resulta d'aplicació (que s'identifica a la nota 3.1 de la memòria consolidada) i, en particular, amb els principis i criteris comptables que hi estiguin continguts.

Fonament de l'opinió

Hem dut a terme la nostra auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya. Les nostres responsabilitats d'acord amb aquestes normes es descriuen més endavant en la secció *Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels comptes anuals consolidats* del nostre informe.

Som independents del Grup de conformitat amb els requeriments d'ètica, inclosos els d'independència, que són aplicables a la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats a Espanya, segons allò que exigeix la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes. En aquest sentit, no hem prestat serveis diferents als de l'auditoria de comptes ni hi han concorregut situacions o circumstàncies que, d'acord amb allò que estableix l'esmentada normativa reguladora, hagin afectat la necessària independència de manera que s'hagi vist compromesa.

Considerem que l'evidència d'auditoria que hem obtingut proporciona una base suficient i adequada per a la nostra opinió.

Qüestions clau de l'auditoria

Les qüestions clau de l'auditoria són aquelles qüestions que, segons el nostre judici professional, han estat de la major significativitat en la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats del període actual. Aquestes qüestions han estat tractades en el context de la nostra auditoria dels comptes anuals consolidats en el seu conjunt, i en la formació de la nostra opinió sobre aquests, i no expressem una opinió per separat sobre aquestes qüestions.

Valoració de les Provisions tècniques

L'activitat principal de l'Entitat dominant és la pràctica d'operacions d'assegurances de vida, comercialitzant assegurances de vida risc, vida estalvi i unit linked. El Grup registra comptablement el valor de les obligacions assumides amb els seus assegurats en l'epígraf de provisions tècniques.

Tal com s'indica en la nota 16 de la memòria adjunta, l'import registrat en l'epígraf de provisions tècniques al tancament de l'exercici 2018 ascendeix a 94.000 milers d'euros, representant un import significatiu del passiu del Grup. L'estimació d'aquestes provisions tècniques requereix la utilització de mètodes i càlculs actuàrials que impliquen l'ús d'hipòtesis financeres i biomètriques, tals com hipòtesis de mortalitat, longevitat, invalidesa i tipus d'interès. Per tot l'indicat anteriorment, la valoració de les provisions tècniques s'ha considerat clau en la nostra auditoria.

Els nostres procediments d'auditoria, realitzats amb la participació dels nostres especialistes actuàrials, han inclòs, entre d'altres, els següents procediments:

- Revisió del disseny i implementació del control intern establert pel Grup en els processos d'estimació de les provisions tècniques.
- Comprensió de la metodologia emprada i de les principals hipòtesis aplicades en el càlcul de les provisions tècniques, així com del compliment de la normativa vigent.
- Revisió de la integritat i conciliació de les bases de dades utilitzades pel càlcul de les provisions tècniques amb comptabilitat.
- Proves analítiques sobre l'evolució de les provisions tècniques en l'exercici.
- Per a una mostra de productes seleccionats, recàlcul de la provisió matemàtica sobre la base de les notes tècniques d'aquests productes.

Tanmateix, hem avaluat l'adequació dels desglossaments d'informació relatius a provisions tècniques, facilitats en les notes dels comptes anuals consolidats, requerits pel marc normatiu d'informació financera que resulta d'aplicació.

Altra informació: Informe de gestió consolidat

L'altra informació comprèn exclusivament l'informe de gestió consolidat de l'exercici 2018, la formulació de la qual és responsabilitat dels administradors de l'Entitat dominant i no forma part integrant dels comptes anuals consolidats.

La nostra opinió d'auditoria sobre els comptes anuals consolidats no cobreix l'informe de gestió consolidat. La nostra responsabilitat sobre l'informe de gestió consolidat, de conformitat amb allò que exigeix la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes, consisteix a avaluar i informar sobre la concordança de l'informe de gestió consolidat amb els comptes anuals consolidats, a partir del coneixement del Grup obtingut en la realització de l'auditoria dels esmentats comptes i sense incloure informació diferent de l'obtinguda com a evidència durant la mateixa. Així mateix, la nostra responsabilitat consisteix a avaluar i informar de si el contingut i presentació de l'informe de gestió consolidat són conformes a la normativa que resulta d'aplicació. Si, basant-nos en el treball que hem realitzat, concloem que existeixen incorreccions materials, estem obligats a informar d'això.

Sobre la base del treball realitzat, segons allò descrit en el paràgraf anterior, la informació que conté l'informe de gestió consolidat concorda amb la dels comptes anuals consolidats de l'exercici 2018 i el seu contingut i presentació són conformes amb la normativa que resulta d'aplicació.

Responsabilitat dels administradors i de la comissió d'auditoria en relació amb els comptes anuals consolidats

Els administradors de l'Entitat dominant són responsables de formular els comptes anuals consolidats adjunts, de forma que expressin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera i dels resultats consolidats del Grup, de conformitat amb el marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup a Espanya, i del control intern que considerin necessari per permetre la preparació de comptes anuals consolidats lliures d'incorrecció material, a causa de frau o error.

En la preparació dels comptes anuals consolidats, els administradors de l'Entitat dominant són responsables de la valoració de la capacitat del Grup per continuar com a empresa en funcionament, revelant, segons correspongui, les qüestions relacionades amb empresa en funcionament i utilitzant el principi comptable d'empresa en funcionament excepte si els esmentats administradors tenen la intenció de liquidar el Grup o de cessar les seves operacions, o si no existeix cap altra alternativa realista.

La comissió d'auditoria de l'Entitat dominant és responsable de la supervisió del procés d'elaboració i presentació dels comptes anuals consolidats.

Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels comptes anuals consolidats

Els nostres objectius són obtenir una seguretat raonable que els comptes anuals consolidats en el seu conjunt estan lliures d'incorrecció material, a causa de frau o error, i emetre un informe d'auditoria que conté la nostra opinió.

Seguretat raonable és un alt grau de seguretat però no garanteix que una auditoria realitzada de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya sempre detecti una incorrecció material quan existeixi. Les incorreccions poden tenir lloc per frau o error i es consideren materials si, individualment o de forma agregada, es pot preveure raonablement que influeixen en les decisions econòmiques que els usuaris prenen basant-se en els comptes anuals consolidats.

Com a part d'una auditoria de conformitat amb la normativa reguladora de l'activitat d'auditoria de comptes vigent a Espanya, apliquem el nostre judici professional i mantenim una actitud d'escepticisme professional durant tota l'auditoria. També:

- Identifiquem i valorem els riscos d'incorrecció material en els comptes anuals consolidats, a causa de frau o error, dissenyem i apliquem procediments d'auditoria per respondre a aquests riscos i obtenim evidència d'auditoria suficient i adequada per proporcionar una base per a la nostra opinió. El risc de no detectar una incorrecció material a causa de frau és més elevat que en el cas d'una incorrecció material a causa d'error, ja que el frau pot implicar col·lusió, falsificació, omissions deliberades, manifestacions intencionadament errònies, o l'elusió del control intern.

- Obtenim coneixement del control intern rellevant per a l'auditoria amb la finalitat de dissenyar procediments d'auditoria que siguin adequats en funció de les circumstàncies, i no amb la finalitat d'expressar una opinió sobre l'eficàcia del control intern del Grup.
- Avaluem si les polítiques comptables que s'apliquen són adequades i la raonabilitat de les estimacions comptables i la corresponent informació revelada pels administradors de l'Entitat dominant.
- Concloem sobre si és adequada la utilització, per part dels administradors de l'Entitat dominant, del principi comptable d'empresa en funcionament i, basant-nos en l'evidència d'auditoria obtinguda, concloem sobre si existeix o no una incertesa material relacionada amb fets o amb condicions que poden generar dubtes significatius sobre la capacitat del Grup per continuar com a empresa en funcionament. Si concloem que existeix una incertesa material, es requereix que cridem l'atenció en el nostre informe d'auditoria sobre la corresponent informació revelada en els comptes anuals consolidats o, si aquestes revelacions no són adequades, que expressem una opinió modificada. Les nostres conclusions es basen en l'evidència d'auditoria obtinguda fins a la data de nostre informe d'auditoria. No obstant això, fets o condicions futurs poden ser la causa que el Grup deixi de ser una empresa en funcionament.
- Avaluem la presentació global, l'estructura i el contingut dels comptes anuals consolidats, inclosa la informació revelada, i si els comptes anuals consolidats representen les transaccions i els fets subjacents de manera que aconseguen expressar la imatge fidel.
- Obtenim evidència suficient i adequada en relació amb la informació financera de les entitats o activitats empresarials dins del Grup per expressar una opinió sobre els comptes anuals consolidats. Som responsables de la direcció, supervisió i realització de l'auditoria del Grup. Som els únics responsables de la nostra opinió d'auditoria.

Ens comuniquem amb la comissió d'auditoria de l'Entitat dominant en relació amb, entre altres qüestions, l'abast i el moment de realització de l'auditoria planificats i les troballes significatives de l'auditoria, així com qualsevol deficiència significativa del control intern que identifiquem en el transcurs de l'auditoria.

També proporcionem a la comissió d'auditoria de l'Entitat dominant una declaració de que hem complert els requeriments d'ètica aplicables, inclosos els d'independència, i ens hi hem comunicat per informar sobre aquelles qüestions que raonablement puguin comportar una amenaça per a la nostra independència i, si escau, de les corresponents salvaguardes.

Entre les qüestions que han estat objecte de comunicació a la comissió d'auditoria de l'Entitat dominant, determinem les que han estat de la major significativitat en l'auditoria dels comptes anuals consolidats del període actual i que són, en conseqüència, les qüestions clau de l'auditoria.

Descrivim aquestes qüestions en el nostre informe d'auditoria llevat que les disposicions legals o reglamentàries prohibeixin revelar públicament la qüestió.

Informe sobre altres requeriments legals i reglamentaris

Informe adicional per a la comissió d'auditoria de l'Entitat dominant

L'opinió que s'expressa en aquest informe és coherent amb allò que es manifesta en el nostre informe adicional per a la comissió d'auditoria de l'Entitat dominant de data 10 d'abril de 2019.

Període de contractació

L'Assemblea General Ordinària de l'Entitat dominant que va tenir lloc el 25 de maig de 2017 ens va nomenar auditors del Grup per un període de 3 anys, comptats a partir de l'exercici finalitzat el 31 de desembre de 2017.

Barcelona, 10 d'abril de 2019

MAZARS AUDITORES, S.L.P.
ROAC N° S1789

**Col·legi
de Censors Jurats
de Comptes
de Catalunya**

MAZARS AUDITORES,
S.L.P.

2019 Núm. 20/19/05546
96,00 EUR

IMPORT COL·LEGIAL:
.....
Informe d'auditoria de comptes subjecte
a la normativa d'auditoria de comptes
espanyola o internacional
.....

Enrique Sánchez Rodríguez
ROAC N° 17881

balanços de situació
2018

MUTUALITAT DE DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA

BALANÇ A 31 DE DESEMBRE DE 2018 I 2017

(Milers d'Euros)

ACTIU	31/12/2018		31/12/2017 (*)	
A-1) Efectiu i altres actius líquids equivalents (Nota 11)		10.110		3.892
A-2) Actius financers mantinguts per negociar		-		-
I. Instruments de patrimoni	-		-	
II. Valors representatius de deute	-		-	
III. derivats	-		-	
IV. altres	-		-	
A-3) Altres actius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys		28.351		33.987
I. Instruments de patrimoni	-		-	
II. Valors representatius de deute	-		-	
III. instruments híbrids	-		-	
IV. Inversions per compte dels prenedors de l'assegurança de vida que assumeixen el risc de la inversió (Nota 12)	28.351		33.987	
V. altres	-		-	
A-4) Actius financers disponibles per a la venda (Nota 11)		8.629		5.853
I. Instruments de patrimoni	4.712		822	
II. Valors representatius de deute	3.899		5.031	
III. Inversions per compte dels prenedors de l'assegurança de vida que assumeixen el risc de la inversió	-		-	
IV. altres	18		-	
A-5) Préstecs i partides a cobrar (Nota 11)		2.297		2.688
I. Valors representatius de deute	-		-	
II. Préstecs	32		5	
1. Bestretes sobre pòlisses (Nota 11)	32		5	
2. Préstecs a empreses del grup i associades	-		-	
3. Préstecs a altres parts vinculades	-		-	
III. Dipòsits en entitats de crèdit (Nota 11)	999		1.596	
IV. Dipòsits constituïts per reassegurança acceptada	-		-	
V. Crèdits per operacions d'assegurança directa	314		273	
1. Prenedors d'assegurança (Nota 13)	314		273	
2. Mediadors	-		-	
VI. Crèdits per operacions de reassegurança (Nota 13)	47		28	
VII. Crèdits per operacions de coassegurança	-		-	
VIII. desemborsaments exigits	-		-	
IX. Altres crèdits (Nota 13)	905		786	
1. Crèdits amb Administracions Públiques	93		78	
2. Resta de crèdits	812		708	
3. Crèdits amb empreses del grup i associades	-		-	
A-6) Inversions mantingudes fins al venciment (Nota 11)		53.522		55.555
A-7) Derivats de cobertura		-		-
A-8) Participació de la reassegurança en les provisions tècniques (Nota 16)		496		432
I. Provisió per a primes no consumides	-		-	
II. Provisió d'assegurances de vida	-		-	
III. Provisió per a prestacions	496		432	
IV. Altres provisions tècniques	-		-	
A-9) Immobilitzat material i inversions immobiliàries		764		806
I. Immobilitzat material (Nota 8)	664		700	
II. inversions immobiliàries (Nota 9)	100		106	
A-10) Immobilitzat intangible (Nota 7)		550		400
I. Fons de comerç	-		-	
II. Drets econòmics derivats de carteres de pòlisses adquirides pels mediadors	-		-	
III. Un altre actiu intangible	550		400	
A-11) Participacions en societats posades en equivalència (Nota 6)		153		-
I. Entitats associades	153		-	
A-12) Actius fiscals (Nota 15)		1.033		734
I. Actius per impost corrent	607		400	
II. Actius per impost diferit	426		334	
A-13) Altres actius		1.626		1.710
I. Actius i drets de reemborsament per retribucions a llarg termini al personal (Nota 22.1)	12		20	
II. Comissions anticipades i altres costos d'adquisició	-		-	
III. Periodificacions (Nota 11)	1.614		1.690	
IV. Resta d'actius	-		-	
A-14) Actius mantinguts per a la venda		-		-
TOTAL ACTIU		107.529		106.057

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius

Les Notes 1 a 23 i l'Annex I i II descrits en la memòria adjunta formen part integrant del balanç consolidat corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

**MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA**

BALANÇ CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2018 I 2017

(Milers d'Euros)

PASSIU I PATRIMONI NET		31/12/2018		31/12/2017 (*)	
A) PASSIU					
A-1)	Passius financers mantinguts per negociar	-	-	-	-
A-2)	Altres passius financers a valor raonable amb canvis en pèrdues i guanys	-	-	-	-
A-3)	Dèbits i partides a pagar (Nota 14)	3.380	3.606	3.380	3.606
I.	Passius subordinats	-	-	-	-
II.	Dipòsits rebuts per reassegurança cedida	375	402	375	402
III.	Deutes per operacions d'assegurança directa:	-	-	-	-
1.	Deutes amb assegurats	-	-	-	-
2.	Deutes amb mediadors	-	-	-	-
3.	Deutes condicionats	-	-	-	-
IV.	Deutes per operacions de reassegurança	203	168	203	168
V.	Deutes per operacions de coassegurança	-	-	-	-
VI.	Obligacions i altres valors negociables	-	-	-	-
VII.	Deutes amb entitats de crèdit	-	-	-	-
VIII.	Deutes per operacions preparatòries de contractes d'assegurança	-	-	-	-
IX.	Altres deutes:	2.801	3.036	2.801	3.036
1.	Deutes amb Administracions públiques	273	219	273	219
2.	Altres deutes amb entitats del grup i associades	-	-	-	-
	2. Resta d'altres deutes	2.528	2.817	2.528	2.817
A-4)	Derivats de cobertura	-	-	-	-
A-5)	Provisions tècniques (Nota 16)	94.000	92.860	94.000	92.860
I.	Provisió per a primes no consumides	-	-	-	-
II.	Provisió per a riscos en curs	-	-	-	-
III.	Provisió d'assegurances de vida	92.909	91.660	92.909	91.660
1.	Provisió per a primes no consumides	-	-	-	-
2.	Provisió per a riscos en curs	-	-	-	-
3.	Provisió matemàtica	64.558	57.673	64.558	57.673
4.	Provisió d'assegurances de vida quan el risc de la inversió l'assumeix el prenedor	28.351	33.987	28.351	33.987
IV.	Provisió per a prestacions	1.017	1.200	1.017	1.200
V.	Provisió per a participació en beneficis i per a extorns	-	-	-	-
VI.	Altres provisions tècniques	75	-	75	-
A-6)	Provisions no tècniques (Nota 22)	157	151	157	151
I.	Provisions per a impostos i altres contingències legals	-	-	-	-
II.	Provisió per a pensions i obligacions similars	157	151	157	151
III.	Provisió per a pagaments per convenis de liquidació	-	-	-	-
IV.	Altres provisions no tècniques	-	-	-	-
A-7)	Passius fiscals (Nota 15)	209	216	209	216
I.	Passius per impost corrent	11	32	11	32
II.	Passius per impost diferit	198	184	198	184
A-8)	Resta de passius	-	-	-	-
I.	Periodificacions	-	-	-	-
II.	Passius per asimetries comptables	-	-	-	-
III.	Comissions i altres costos d'adquisició de la reassegurança cedida	-	-	-	-
IV.	Altres passius	-	-	-	-
A-9)	Passius vinculats amb actius mantinguts per a la venda	-	-	-	-
TOTAL PASSIU		97.747	96.833	97.747	96.833
B) PATRIMONI NET					
B-1)	Fons propis (Nota 17)	9.775	9.168	9.775	9.168
I.	Capital o fons mutual	-	-	-	-
1.	Capital escriturat o fons mutual	5.400	5.400	5.400	5.400
2.	(Capital no exigít)	-	-	-	-
II.	Prima d'emissió	-	-	-	-
III.	Reserves	-	-	-	-
1.	Legal i voluntàries	-	-	-	-
2.	Reserva d'estabilització	-	-	-	-
3.	Altres reserves	3.707	3.111	3.707	3.111
IV.	(Accions pròpies)	-	-	-	-
V.	Resultats d'exercicis anteriors	-	-	-	-
1.	Romanent	-	-	-	-
2.	(Resultats negatius d'exercicis anteriors)	-	-	-	-
VI.	Altres aportacions de socis i mutualistes	-	-	-	-
VII.	Resultat de l'exercici (Nota 4)	668	657	668	657
1.	Pèrdues i guanys consolidats	669	664	669	664
2.	(Pèrdues i guanys socis externs)	(1)	(7)	(1)	(7)
VIII.	(Dividend a compte i reserva d'estabilització a compte)	-	-	-	-
IX.	Altres instruments de patrimoni net	-	-	-	-
B-2)	Ajustos per canvis de valor:	(128)	(88)	(128)	(88)
I.	Actius financers disponibles per a la venda	(128)	(88)	(128)	(88)
II.	Operacions de cobertura	-	-	-	-
III.	Diferències de canvi i conversió	-	-	-	-
IV.	Correcció d'asimetries comptables	-	-	-	-
V.	Altres ajustos	-	-	-	-
B-3)	Subvencions, donacions i llegats rebuts	-	-	-	-
B-4)	Socis Externs (Nota 17)	136	144	136	144
I.	Ajustos per valoració	-	-	-	-
II.	Resta	136	144	136	144
TOTAL PATRIMONI NET		9.782	9.224	9.782	9.224
TOTAL PASSIU I PATRIMONI NET		107.529	106.057	107.529	106.057

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius

Les Notes 1 a 23 i l'Annex I i II descrits en la memòria adjunta formen part integrant del balanç consolidat corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYES CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2018 I 2017

(Milers d'Euros)

I. COMPTE TÈCNIC - ASSEGURANÇA DE NO VIDA	31/12/2018	31/12/2017 (*)
I.1- Primes imputades a l'exercici, netes de reassegurança	1.164	1.191
a) Primes meritades	1.433	1.474
a.1) Assegurança directa (Nota 1)	1.437	1.477
a.2) Reassegurança acceptada	-	-
a.3) Variació de la correcció per deteriorament de les primes pendents de cobrament (+ / -) (Nota 13)	(4)	(3)
b) Primes de la reassegurança cedida (Nota 16)	(269)	(283)
c) Variació de la provisió per a primes no consumides i per a riscos en curs (+/-)	-	-
c.1) Assegurança directa	-	-
c.2) Reassegurança acceptada	-	-
d) Variació de la provisió per a primes no consumides, reassegurança cedida (+/-)	-	-
I.2- Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions	358	368
a) Ingressos procedents d'inversions immobiliàries (Nota 9)	-	6
b) Ingressos procedents d'inversions financeres	348	353
c) Aplicacions de correccions de valor per deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions	-	-
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
c.2) D'inversions financeres	-	-
d) Beneficis en realització de l'immobilitzat material i de les inversions	10	-
d.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	10	-
d.2) D'inversions financeres (Nota 11)	-	9
I.3- Altres Ingressos Tècnics	4	2
I.4- Sinistralitat de l'Exercici, neta de reassegurança	954	1.030
a) Prestacions i despeses pagades	885	891
a.1) Assegurança directa	1.018	918
a.2) Reassegurança acceptada	-	-
a.3) Reassegurança cedida (-)	(133)	(27)
b) Variació de la provisió per a prestacions (+/-) (Nota 16)	26	88
b.1) Assegurança directa	56	160
b.2) Reassegurança acceptada	-	-
b.3) Reassegurança cedida (-)	(30)	(72)
c) Despeses imputables a prestacions (Nota 19)	43	51
I.5- Variació d'altres provisions tècniques, netes de reassegurança (+/-)	-	-
I.6- Participació en beneficis i Externs	-	-
a) Prestacions i despeses per participació en beneficis i externs	-	-
b) Variació de la provisió per a participació en beneficis i externs (+/-)	-	-
I.7- Despeses d'Explotació Nets	167	111
a) Despeses d'adquisició (Nota 19)	249	235
b) Despeses d'administració (Nota 19)	39	33
c) Comissions i participacions en la reassegurança cedida i retrocedit	(121)	(157)
I.8- Altres Despeses Tècnics (+/-)	110	100
a) Variació del deteriorament per insolvències (+/-)	-	-
b) Variació del deteriorament de l'immobilitzat (+/-)	-	-
c) Variació de prestacions per convenis de liquidació de sinistres (+/-)	110	-
d) Altres (Nota 19)	-	100
I.9- Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions	50	24
a) Despeses de gestió de les inversions	46	21
a.1) Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
a.2) Despeses d'inversions i comptes financeres (Nota 19)	46	21
b) Correccions de valor de l'immobilitzat material i de les inversions	-	-
b.1) Amortització de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries (Nota 6)	-	-
b.2) Deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
b.3) Deteriorament d'inversions financeres	-	-
c) Pèrdues procedents d'immobilitzat material i de les inversions	4	3
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
c.2) De les inversions financeres	4	3
I.10- Subtotal (Resultat del Compte Tècnic de l'assegurança no vida)	245	296

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius

Les Notes 1 a 23 i l'Annex I i II descrits en la memòria adjunta formen part integrant del compte de pèrdues i guanys consolidat corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

**MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA**

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYES CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2018 I 2017

(Milers d'Euros)

I. COMPTE TÈCNIC - ASSEGURANÇA DE VIDA	31/12/2018	31/12/2017 (*)
II.1- Primes imputades a l'exercici, netes de reassegurança	13.753	9.908
a) Primes meritades	15.065	11.304
a.1) Assegurança directa (Nota 16)	15.069	11.307
a.2) Reassegurança acceptada	-	-
a.3) Variació de la correcció per deteriorament de les primes pendents de cobrament (+ / -) (Nota 13)	(4)	(3)
b) Primes de la reassegurança cedida (Nota 16)	(1.312)	(1.396)
c) Variació de la provisió per a primes no consumides i per a riscos en curs (+/-)	-	-
c.1) Assegurança directa	-	-
c.2) Reassegurança acceptada	-	-
d) Variació de la provisió per a primes no consumides, reassegurança cedida (+/-)	-	-
II.2- Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions	2.123	2.180
a) Ingressos procedents d'inversions immobiliàries	-	-
b) Ingressos procedents d'inversions financeres	2.076	2.122
c) Aplicacions de correccions de valor per deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions	-	-
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
c.2) D'inversions financeres	-	-
d) Beneficis en realització de l'immobilitzat material i de les inversions	47	58
d.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
d.2) D'inversions financeres (Nota 11)	47	58
II.3- Ingressos d'inversions afectes a assegurances en què el prenedor assumeix el risc de la inversió (Nota 12)	1.227	2.887
II.4- Altres ingressos tècnics	26	13
II.5- Sinistralitat de l'Exercici, neta de reassegurança	9.352	13.021
a) Prestacions i despeses pagades	9.079	12.423
a.1) Assegurança directa	9.557	13.344
a.2) Reassegurança acceptada	-	-
a.3) Reassegurança cedida (-)	(478)	(921)
b) Variació de la provisió per a prestacions (+/-) (Nota 16)	274	96
b.1) Assegurança directa	240	302
b.2) Reassegurança acceptada	-	-
b.3) Reassegurança cedida (-)	35	(206)
c) Despeses imputables a prestacions (Nota 19)	548	502
II.6- Variació d'altres provisions tècniques, netes de reassegurança (+/-)	1.324	609
a) Provisions per a assegurances de vida (Nota 16)	7.086	(3.003)
a.1) Assegurança directa	7.086	(3.003)
a.2) Reassegurança acceptada	-	-
a.3) Reassegurança cedida (-)	-	-
b) Provisió per a assegurances de vida en què el prenedor assumeix el risc de la inversió (Nota 16)	(5.836)	2.394
c) Altres provisions tècniques	75	-
II.7- participació en beneficis i Extorns	-	-
a) Prestacions i despeses per participació en beneficis i extorns	-	-
b) Variació de la provisió per a participació en beneficis i extorns (+/-)	-	-
II.8- Despeses d'Explotació Nets	592	617
a) Despeses d'adquisició (Nota 19)	887	776
b) Despeses d'administració (Nota 19)	295	279
c) Comissions i participacions en la reassegurança cedida i retrocedit	(590)	(438)
II.9- Altres Despeses Tècnics (+/-)	836	834
a) Variació del deteriorament per insolvències (+/-)	-	-
b) Variació del deteriorament de l'immobilitzat (+/-)	-	-
d) Altres (Nota 19)	836	834
II.10- Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions	520	293
a) Despeses de gestió de les inversions	483	262
a.1) Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
a.2) Despeses d'inversions i comptes financeres (Nota 19)	483	262
b) Correccions de valor de l'immobilitzat material i de les inversions	-	-
b.1) Amortització de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries (Nota 6)	-	-
b.2) Deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
b.3) Deteriorament d'inversions financeres	-	-
c) Pèrdues procedents d'immobilitzat material i de les inversions	37	31
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
c.2) De les inversions financeres (Nota 11)	37	31
II.11- Despeses d'inversions afectes a assegurances de vida en què el prenedor assumeix el risc de la inversió (Nota 12)	3.999	592
II.12- Subtotal (Resultat del Compte Tècnic de l'assegurança de Vida)	504	240

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius

Les Notes 1 a 23 i l'Annex I i II descrits en la memòria adjunta formen part integrant del compte de pèrdues i guanys consolidat corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

**MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA**

COMPTE DE PÈRDUES I GUANYES CONSOLIDAT A 31 DE DESEMBRE DE 2018 I 2017

(Milers d'Euros)

II. COMPTE NO TÈCNIC	31/12/2018	31/12/2017 (*)
III.1- Ingressos de l'immobilitzat material i de les inversions	351	360
a) Ingressos procedents de les inversions immobiliàries	-	-
b) Ingressos procedents de les inversions financeres	351	360
c) Aplicacions de correccions de valor per deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions	-	-
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
c.2) D'inversions financeres	-	-
d) Beneficis en realització de l'immobilitzat material i de les inversions	-	-
d.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
d.2) D'inversions financeres (Nota 11)	-	-
III.2- Despeses de l'immobilitzat material i de les inversions	49	23
a) Despeses de gestió de les inversions	49	23
a.1) Despeses d'inversions i comptes financeres	49	23
a.2) Despeses d'inversions materials	-	-
b) Correccions de valor de l'immobilitzat material i de les inversions	-	-
b.1) Amortització de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
b.2) Deteriorament de l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
b.3) Deteriorament d'inversions financeres	-	-
c) Pèrdues procedents de l'immobilitzat material i de les inversions	-	-
c.1) De l'immobilitzat material i de les inversions immobiliàries	-	-
c.2) De les inversions financeres	-	-
III.3- Altres Ingressos (Notes 1 i 19)	2.715	3.051
a) Ingressos per l'administració de fons de pensions	384	503
b) Resta d'ingressos	2.331	2.548
III.4- Altres Despeses (Notes 1 i 19)	2.925	3.094
a) Despeses per l'administració de fons de pensions	658	778
b) Resta de despeses	2.267	2.316
III.5- Subtotal (Resultat del Compte No Tècnic)	92	294
III.6- Resultat abans d'impostos (I.10 + II.12 + III.5)	841	830
III.7- Impost sobre beneficis (Nota 11) (Nota 15)	(173)	(166)
III.8- Resultat procedent d'operacions continuades (III.6 + III.7)	668	664
III.9- Resultat procedent d'operacions interrompudes net d'impostos (+/-)	-	-
III.10- Resultat de l'exercici (III.8 + III.9) (Nota 4)	668	664
III.10.1 Resultat atribuït a l'Entitat Dominant	669	657
III.10.2 Resultat atribuït a socis externs	1	7

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius

Les Notes 1 a 23 i l'Annex I i II descrits en la memòria adjunta formen part integrant del compte de pèrdues i guanyes consolidat corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA

ESTAT DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDAT CORRESPONENT ALS EXERCICIS ANUALS

A) ESTAT D'INGRESSOS I DESPESES CONSOLIDAT RECONEGUTS A 31/12/2018

(Milers d'Euros)

	Exercici 2018	Exercici 2017
I) RESULTAT DE L'EXERCICI	668	664
II) ALTRES INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS	(110)	(166)
II.1 Actius financers disponibles per a la venda	(95)	(55)
<i>Guany i pèrdues per valoració</i>	(252)	(30)
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	157	(25)
<i>altres reclassificacions</i>	-	-
II.2. Cobertures dels fluxos d'efectiu	-	-
<i>Guany i pèrdues per valoració</i>	-	-
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	-	-
<i>Imports transferits al valor inicial de les partides cobertes</i>	-	-
<i>altres reclassificacions</i>	-	-
II.3. Cobertura d'inversions netes en negocis a l'estranger	-	-
<i>Guany i pèrdues per valoració</i>	-	-
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	-	-
<i>altres reclassificacions</i>	-	-
II.4. Diferències de canvi i conversió	-	-
<i>Guany i pèrdues per valoració</i>	-	-
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	-	-
<i>altres reclassificacions</i>	-	-
II.5. Correcció d'asimetries comptables	-	-
<i>Guany i pèrdues per valoració</i>	-	-
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	-	-
<i>altres reclassificacions</i>	-	-
II.6. Actius mantinguts per a la venda	-	-
<i>Guany i pèrdues per valoració</i>	-	-
<i>Imports transferits al compte de pèrdues i guanys</i>	-	-
<i>altres reclassificacions</i>	-	-
II.7. Guany / (pèrdues) actuaries per retribucions a llarg termini al personal	(86)	(166)
II.8. Altres ingressos i despeses reconeguts	-	-
II.9. Impost sobre beneficis	71	55
III) TOTAL D'INGRESSOS I DESPESES RECONEGUTS	558	498
a) Total d'ingressos i despeses atribuïbles a la societat dominant	554	491
b) Total d'ingressos i despeses atribuïbles a socis externs	4	7

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius

Les Notes 1 a 23 i l'Annex I i II descrits en la memòria adjunta formen part integrant de l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

**MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA**

ESTAT DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET CONSOLIDAT CORRESPONENT ALS EXERCICIS ANUALS

B) ESTAT TOTAL DE CANVIS EN EL PATRIMONI NET A 31/12/2018

(Milers d'Euros)

	capital	reserves	Resultat de l'exercici	socis Externs	Ajustos per canvis de	TOTAL
Saldo final de l'exercici 2016 (*)	5.400	2.959	282	132	(47)	8.726
I. Ajustaments per canvis de criteri	-	-	-	-	-	-
II. Ajustaments per errors	-	-	-	-	-	-
Saldo ajustat a l'inici de l'exercici 2017	5.400	2.959	282	132	(47)	8.726
I. Total ingressos i despeses reconeguts	-	(130)	657	12	(41)	498
II. Operacions amb socis						
Distribució Resultat exercici 2016	-	282	(282)	-	-	-
1. Augments de capital	-	-	-	-	-	-
2. Reduccions de capital (-)	-	-	-	-	-	-
3. Conversió de passius financers en patrimoni net	-	-	-	-	-	-
4. Distribució de dividendes (-)	-	-	-	-	-	-
5. Operacions amb accions pròpies (netes)	-	-	-	-	-	-
6. Increment (reducció) de patrimoni net resultant d'una combinació de negocis	-	-	-	-	-	-
7. Altres operacions amb socis	-	-	-	-	-	-
III. Altres variacions del patrimoni net						
1. Pagaments basats en instruments de patrimoni	-	-	-	-	-	-
2. Traspasos entre partides de patrimoni net	-	-	-	-	-	-
3. Altres variacions	-	-	-	-	-	-
Saldo final de l'exercici 2017	5.400	3.111	657	144	(88)	9.224
I. Ajustaments per canvis de criteri	-	-	-	-	-	-
II. Ajustaments per errors	-	-	-	-	-	-
Saldo ajustat a l'inici de l'exercici 2018	5.400	3.111	657	144	(88)	9.224
I. Total ingressos i despeses reconeguts	-	(62)	668	(8)	(40)	558
II. Operacions amb socis						
Distribució Resultat exercici 2017	-	657	(657)	-	-	-
1. Augments de capital	-	-	-	-	-	-
2. Reduccions de capital (-)	-	-	-	-	-	-
3. Conversió de passius financers en patrimoni net	-	-	-	-	-	-
4. Distribució de dividendes (-)	-	-	-	-	-	-
5. Operacions amb accions pròpies (netes)	-	-	-	-	-	-
6. Increment (reducció) de patrimoni net resultant d'una combinació de negocis	-	-	-	-	-	-
7. Altres operacions amb socis	-	-	-	-	-	-
III. Altres variacions del patrimoni net						
1. Pagaments basats en instruments de patrimoni	-	-	-	-	-	-
2. Traspasos entre partides de patrimoni net	-	-	-	-	-	-
3. Altres variacions	-	-	-	-	-	-
Saldo final de l'exercici 2018	5.400	3.707	668	136	(128)	9.782

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius

Les Notes 1 a 23 i l'Annex I i II descrits en la memòria adjunta formen part integrant de l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

MUTUALITAT DE PREVISIÓ SOCIAL DEL COL·LEGI OFICIAL
D'ENGINYERS INDUSTRIALS DE CATALUNYA, A PRIMA FIXA

ESTAT DE FLUXOS D'EFECTIU CONSOLIDAT CORRESPONENT ALS EXERCICIS
ACABATS EL 31 DE DESEMBRE DE 2018 I 2017

(Milers d'Euros)

	Exercici 2018	Exercici 2017 (*)
A) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'EXPLOTACIÓ		
A.1) Activitat asseguradora		
1.- Cobraments assegurança directa, coassegurança i reassegurança acceptada	21.002	15.346
2.- Pagaments assegurança directa, coassegurança i reassegurança acceptada	10.268	13.450
3.- Cobraments reassegurança cedida	74	491
4.- Pagaments reassegurança cedida	339	226
5.- Recobrament de prestacions	-	23
6.- Pagaments de retribucions a mediadors	-	-
7.- Altres cobraments d'explotació	844	134
8.- Altres pagaments d'explotació	1.848	1.055
9.- Total cobraments d'efectiu de l'activitat asseguradora (1 + 3 + 5 + 7) = I	21.920	15.995
10.- Total pagaments d'efectiu de l'activitat asseguradora (2 + 4 + 6 + 8) = II	12.455	14.731
A.2) Altres activitats d'explotació		
1.- Cobraments d'activitats de gestió de fons de pensions	404	500
2.- Pagaments d'activitats de gestió de fons de pensions	19	18
3.- Cobraments d'altres activitats	11.814	13.855
4.- Pagaments d'altres activitats	19.160	20.052
5.- Total cobraments d'efectiu d'altres activitats d'explotació (1 + 3) = III	12.218	14.355
6.- Total pagaments d'efectiu d'altres activitats d'explotació (2 + 4) = IV	19.179	20.070
7.- Cobraments i pagaments per impost sobre beneficis (V) (+/-)	(249)	45
A.3) Total fluxos d'efectiu nets d'activitats d'explotació (III + III-IV-V)	2.255	(4.407)
B) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS D'INVERSIÓ		
B.1) Cobraments d'activitats d'inversió		
1.- Immobilitzat material	-	-
2.- Inversions immobiliàries	-	-
3.- Actius intangibles	-	-
4.- Instruments financers	22.689	31.398
5.- Participacions en entitats del grup, multigrup i associades	-	-
6.- Interessos cobrats	2.990	2.921
7.- Dividends cobrats	-	-
8.- Unitat de negoci	-	-
9.- Altres cobraments relacionats amb activitats d'inversió	-	-
10.- Total cobraments d'efectiu de les activitats d'inversió (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 + 8 + 9) = VI	25.679	34.319
B.2) Pagaments d'activitats d'inversió		
1.- Immobilitzat material	16	-
2.- Inversions immobiliàries	-	-
3.- Actius intangibles	316	-
4.- Instruments financers	21.378	35.213
5.- Participacions en entitats del grup, multigrup i associades	-	-
6.- Unitat de negoci	-	-
7.- Altres pagaments relacionats amb activitats d'inversió	7	7
8.- Total pagaments d'efectiu de les activitats d'inversió (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7) = VII	21.717	35.219
B.3) Total fluxos d'efectiu d'activitats d'inversió (VI - VII)	3.962	(991)
C) FLUXOS D'EFECTIU DE LES ACTIVITATS DE FINANÇAMENT		
C.1) Cobraments d'activitats de finançament		
1.- Passius subordinats	-	-
2.- Cobraments per emissió d'instruments de patrimoni i ampliació de capital	-	-
3.- Derrames actives i aportacions dels socis o mutualistes	-	-
4.- Alienació de valors propis	-	-
5.- Altres cobraments relacionats amb activitats de finançament	-	-
6.- Total cobraments d'efectiu de les activitats de finançament (1 + 2 + 3 + 4 + 5) = VIII	-	-
C.2) Pagaments d'activitats de finançament		
1.- Dividends als accionistes	-	-
2.- Interessos pagats	-	-
3.- Passius subordinats	-	-
4.- Pagaments per devolució d'aportacions als accionistes	-	-
5.- Derrames passives i devolució d'aportacions als mutualistes	-	-
6.- Adquisició de valors propis	-	-
7.- Altres pagaments relacionats amb activitats de finançament	-	-
8.- Total pagaments d'efectiu de les activitats de finançament (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7) = IX	-	-
C.3) Total fluxos d'efectiu nets d'activitats de finançament (VIII - IX)		
Efecte de les variacions dels tipus de canvi (X) (+/-)	-	-
Total Augment / disminucions d'efectiu i equivalents (A.3 + B.3 + C.3 + X)	6.217	(5.308)
Efectiu i equivalents a l'inici del període	3.892	9.200
Efectiu i equivalents al final del període	10.110	3.892
COMPONENTS DE L'EFECTIU I EQUIVALENTS AL FINAL DEL PERÍODE		
1.- Caixa i bancs	10.110	3.892
2.- Altres actius financers	-	-
3.- Descoberts bancaris reintegrables a la vista	-	-
Total Efectiu i equivalents al final del període (1 + 2 + 3)	10.110	3.892

(*) Es presenta, únicament i exclusivament, a efectes comparatius

Les Notes 1 a 23 i l'Annex I i II descrits en la memòria adjunta formen part integrant de l'estat de fluxos d'efectiu consolidat corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

**memòria
consolidada**

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa i Entitats dependents

Memòria consolidada corresponent a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018

1. Informació general sobre l'Entitat dominant i la seva activitat

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa i Entitats dependents (d'ara en endavant, Grup Mutua) configuren un grup consolidat d'empreses que desenvolupen bàsicament les seves operacions al sector assegurador.

La Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa (d'ara en endavant l'Entitat) és una institució privada sense ànim de lucre que exerceix una modalitat asseguradora de caràcter voluntari, complementari i alternatiu al sistema de Seguretat Social obligatori, mitjançant aportacions a quota fixa dels socis mutualistes i assegurats. La seva duració és indefinida i el seu domicili social es troba a Via Laietana, número 39, de Barcelona. L'Entitat té autorització per l'exercici de la seva activitat en tot el territori espanyol, essent actualment Catalunya on té, majoritàriament, el seu negoci.

L'Entitat es constituí oficialment el 27 de juliol de 1959, el seu CIF és V08430191, està inscrita al Registre de Mutualitats de Previsió Social de Catalunya del Departament d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya, amb la clau 0099, al Registre administratiu d'entitats asseguradores de la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions (d'ara en endavant, DGSFP) del Ministeri d'Economia i Competitivitat, amb la clau P-3159, al Registre d'Entitats Gestores i Dipositàries de Fons de Pensions, amb la clau G-0105, i també al Registre Mercantil.

L'objecte social de l'Entitat és la pràctica d'operacions d'assegurances de vida, així com de les altres operacions sotmeses a la ordenació de l'assegurança privada, en particular les d'assegurança o capitalització, gestió de fons de jubilació, pensions i de qualsevol altra de les que autoritza la Llei sobre Ordenació i Supervisió de les Assegurances Privades, el seu Reglament i les disposicions complementàries a les que l'Entitat es troba sotmesa, previ al compliment dels requisits en ella exigits.

L'Entitat opera, amb autorització de la DGSFP, en els rams de vida incloent accidents i malaltia com a garanties complementàries. Tots els contractes emesos conforme al text refós de la Llei d'Ordenació i Supervisió d'Assegurances Privades, la Llei de Contracte d'Assegurança i la resta de disposicions de desenvolupament es consideren com contractes d'assegurança. Tanmateix, l'Entitat està inscrita en el Registre de Societats Gestores i Dipositàries de Fons de Pensions i és gestora de 10 Fons de Pensions a 31 de desembre del 2018:

1. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya, F.P. (Associatiu P.P)
2. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 2, F.P. (Tresor P.P)
3. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 3, F.P. (Mixt P.P)
4. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 4, F.P. (Borsa P.P)
5. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 5, F.P. (Prudent P.P)
6. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 6, F.P. (Inversió Sostenible P.P)
7. Fondo de los Ingenieros 7, F.P. (Fonsgestió P.P, A&G Variable PP, A&G Equilibrado PP, Asefarma Variable PP, Asefarma Equilibrado PP)
8. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 9, F.P. (Global Value P.P)
9. Fons de Pensions dels Enginyers Industrials de Catalunya 10, F.P. (Gestió RF P.P)
10. A&G Stela Maris Conservador F.P (A&G Conservador PP, Asefarma Conservador PP)

Els drets consolidats totals gestionats ascendeixen a 30.121 milers d'euros a 31 de desembre de 2018 (40.263 milers d'euros al tancament de l'exercici anterior). Els ingressos bruts meritats per comissions de gestió dels diferents fons han ascendit a 384 milers d'euros en l'exercici 2018 (503 milers d'euros en l'exercici anterior) i es troben comptabilitzats dintre de l'epígraf "Altres ingressos" del compte no tècnic. Tanmateix, les despeses associades a aquesta gestió han estat de 658 milers d'euros en l'exercici 2018 (778 milers d'euros en l'exercici anterior) presentant-se en el mateix compte no tècnic sota l'epígraf "Altres despeses".

Constitueixen l'objecte social de l'Entitat Dominant les següents activitats:

- La previsió social entre els seus mutualistes, sense ànim de lucre, amb caràcter alternatiu i complementari al sistema públic de seguretat social. Els seus fins consisteixen en la protecció i l'ajuda més àmplies als seus socis mutualistes i assegurats contra circumstàncies fortuïtes i previsibles, de la manera que disposen els seus estatuts i els reglaments corresponents o pòlisses.
- Per al millor compliment del seu objecte de previsió social, ja sigui de forma complementària o accessòria a aquest, l'Entitat podrà gestionar plans de pensions, fons de pensions i fons col·lectius de jubilació, així com intervenir i col·laborar amb terceres persones en la gestió de fons d'inversió col·lectiva i, en general, en tota mena d'operacions de naturalesa financera i de serveis que suposin la realització d'una activitat connexa o directament relacionada amb el seu objecte de previsió social, incloses les relacions de representació d'entitats d'aquesta naturalesa davant els mutualistes, sempre d'acord amb la normativa aplicable i amb autorització prèvia per part de l'organisme competent, si és el cas. Finalment, podrà realitzar altres activitats i prestacions accessòries de caràcter social i de serveis.
- Podrà establir convenis per a la distribució de productes amb altres entitats asseguradores, mitjancers d'assegurances i entitats del mercat financer en general, per donar compliment al que s'estableix al paràgraf anterior.

L'Entitat dominant compta, a 31 de desembre de 2018, amb un total de 9.433 mutualistes i 12.060 subjectes protegits (9.448 mutualistes i 13.018 subjectes protegits a 31 de desembre de 2017).

De conformitat amb el que estableix l'article 17 de l'Ordre ECO/734/2004, d'11 de març, del Ministeri d'Economia, sobre els departaments i serveis d'atenció al client i el defensor del client de les Entitats financeres, es resumeix a continuació l'informe anual que es presentà a la Junta Rectora del dia 27 de març de 2019. La tipologia de les reclamacions presentades va ser la següent:

	Núm. de Reclamacions	Resolucions			Defensor
		No satisfet	Indiferent	Satisfet	
Atenció de clients	-	-	-	-	-
Comunicació	-	-	-	-	-
Gestió	4	3	1	-	2
Tramitacions de sinistres	-	-	-	-	-
Tramitacions de baixes	-	-	-	-	-
Total	4	3	1	-	2

2. Entitats del Grup

2.1 Entitats dependents

Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa, és la societat dominant última i l'Entitat de major actiu del conjunt de societats sotmeses a una mateixa unitat de decisió.

La consolidació s'ha realitzat aplicant el mètode d'integració global a totes les Entitats dependents, que són aquelles en les quals el Grup exerceix o pot exercir, directa o indirectament, el seu control, entès com el poder de dirigir les polítiques financeres i d'explotació d'una empresa per obtenir beneficis econòmics de les seves activitats. Aquesta circumstància es manifesta, en general, encara que no únicament, per la titularitat, directa o indirecta, del 50% o més dels drets de vot de l'Entitat.

La participació dels accionistes minoritaris al patrimoni i als resultats de les Entitats dependents consolidades es presenta sota la denominació "Socis externs" dins de l'epígraf "Patrimoni net" dels balanços de situació consolidats i en "Resultat atribuït als socis externs" dins del compte de resultats consolidats, respectivament.

A l'Annex 1, es detallen les Entitats dependents incloses al perímetre de consolidació. Totes elles tenen el mateix exercici econòmic del Grup.

2.2 Entitats associades

La consolidació s'ha realitzat aplicant el mètode de posada en equivalència a l'Entitat associada, que és aquella en la qual una o varies societats del Grup posseeixen més del 20% dels drets de vot de l'Entitat.

A l'Annex 1, es detalla l'Entitat associada inclosa al perímetre de consolidació, la qual té el mateix exercici econòmic del Grup.

3. Bases de presentació dels comptes anuals consolidats

3.1. Marc Normatiu d'informació financera aplicable al Grup

Aquests comptes anuals consolidats s'han formulat per la Junta Rectora d'acord amb el marc normatiu d'informació financera aplicable al Grup, que és el que s'estableix a:

- a) El Codi de Comerç i la resta de la legislació mercantil.
- b) Les Normes per la Formulació de Comptes Anuals Consolidats aprovades pel Reial Decret 1159/2010 i el Pla General de Comptabilitat aprovat pel Reial Decret 1514/2007 i les seves adaptacions sectorials i, en particular, l'adaptació Sectorial del Pla de Comptabilitat a les Entitats Asseguradores, aprovat pel RD 1317/2008 del 24 de juliol, i les modificacions posteriors.
- c) Llei 20/2015, de 14 de juliol, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores ("LOSSEAR").
- d) Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores ("ROSSEAR"), així com els articles vigents del Reial Decret 2486/1998 de 20 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament d'Ordenació i Supervisió d'Assegurances (d'ara en endavant, "ROSSP").
- e) Les normes d'obligat compliment aprovades per l'Institut de Comptabilitat i Auditoria de Comptes en el desenvolupament del Pla General Comptable i les seves normes complementàries.
- f) Disposicions reguladores establertes per la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions.
- g) La resta de la normativa comptable espanyola que resulti d'aplicació.

3.2. Imatge fidel

Els comptes anuals adjunts, s'han obtingut dels registres comptables de l'Entitat i es presenten d'acord amb el marc normatiu d'informació financera que resulta d'aplicació i, en particular, amb els principis i criteris comptables en ell continguts, de manera que mostren la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera, dels resultats de l'Entitat i dels fluxos d'efectiu generats durant l'exercici.

Els comptes anuals consolidats adjuntats han sigut obtinguts dels registres comptables de l'Entitat i de les seves Entitats participades i inclouen certs ajustos i reclassificacions que tenen per objecte homogeneïtzar els principis i criteris seguits per las Entitats integrades amb els de Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa.

Aquestes comptes anuals, que la Junta Rectora de l'Entitat dominant ha formulat amb data 27 de març de 2019, estaran sotmeses dins del termini legal d'aprovació dels mutualistes a l'exercici de les competències de l'Assemblea General de Mutualistes de l'Entitat i s'estima que seran ratificats sense cap modificació.

Així mateix, els comptes anuals consolidats de l'exercici 2017 van ser aprovats per l'Assemblea General de Mutualistes celebrada el 24 de maig de 2018.

A 31 de desembre de 2018, la moneda de presentació del Grup és l'euro.

Les xifres es presenten en milers d'euros a no ser que s'indiqui explícitament la utilització d'una altra unitat monetària. Determinada informació financera d'aquestes comptes anuals ha estat arrodonida i, consegüentment, les xifres mostrades com a totals en aquest document podrien variar lleugerament de l'operació aritmètica exacta de les xifres que la precedeixen.

A la Nota 5 es resumeixen els principis comptables i les normes de valoració més significatives aplicades a la preparació dels comptes anuals consolidats del Grup corresponents a l'exercici 2018.

3.3. Principis comptables no obligatoris aplicats

No s'han aplicat principis comptables no obligatoris. Per l'elaboració d'aquests comptes anuals consolidats s'han seguit els principis comptables i els criteris de valoració generalment acceptats, descrits a la Nota 5. No existeix cap principi comptable obligatori que, sent significatiu el seu efecte als comptes anuals consolidats, no s'hagi aplicat a l'elaboració dels comptes anuals consolidats adjunts.

3.4. Aspectes crítics de la valoració i estimació de la incertesa

En l'elaboració dels comptes anuals consolidats adjunts s'han utilitzat estimacions realitzades pels Administradors del Grup per valorar alguns dels actius, passius, ingressos, despeses i compromisos que figuren registrats en elles. Aquestes estimacions i judicis de valor en relació al futur s'avaluen contínuament i es basen amb l'experiència històrica i altres factors, inclosos les expectatives de successos futurs que es consideren raonables sota determinades circumstàncies.

Bàsicament aquestes estimacions es refereixen a:

- El valor de mercat de determinats instruments financers (vegeu Notes 11 i 12).
- L'avaluació de possibles pèrdues per deteriorament de determinats actius (vegeu Notes 7, 8 y 9 d'immobilitzat intangible, immobilitzat material i inversions immobiliàries així com la Nota 11 d'actius financers i de participacions en entitats del Grup, respectivament).
- L'avaluació del deteriorament dels crèdits per operacions d'assegurança, reassegurança i altres crèdits (vegeu Nota 13).
- La vida útil de l'immobilitzat intangible i material i les inversions immobiliàries (vegeu Notes 5.3 y 5.4).
- La determinació del valor de les provisions tècniques (vegeu Nota 16).
- Les hipòtesis utilitzades en el càlcul actuarial dels actius i passius per compromisos per pensions de prestació definida i altres compromisos amb el personal (vegeu Notes 5.14 y 22.1).
- El càlcul dels valors raonables de determinats actius, el seu valor en ús, i els valors actuals.
- La despesa per Impost de Societats (vegeu Nota 15.1)

Tot i que aquestes estimacions han estat realitzades sobre la base de la millor informació disponible al tancament del exercici 2018, és possible que els esdeveniments que puguin tenir lloc en el futur obliguin a modificar-les (a l'alça o a la baixa) en els pròxims exercicis, lo que es realitzaria, en el seu cas, de forma prospectiva.

3.5. Comparació de la informació

Els comptes anuals consolidats de l'exercici 2018 que comprenen el balanç consolidat, el compte de pèrdues i guanys consolidada, l'estat de fluxos d'efectiu consolidat i les notes de la memòria consolidada es presenten de forma comparativa amb els estats de l'exercici precedent.

3.6. Principis de consolidació

Els Comptes anuals consolidats comprenen, a més de les dades corresponents a l'Entitat dominant la informació corresponent a les Entitats dependents.

Es consideren entitats dependents aquelles entitats en què, independentment a la seva forma jurídica, el Grup té el control, és a dir, el poder per dirigir les polítiques financera i d'explotació d'aquestes entitats, amb la finalitat d'obtenir beneficis de les seves activitats.

En l'Annex I d'aquesta memòria es facilita informació rellevant sobre aquestes Entitats i a la Nota 6 de la Memòria es facilita informació sobre les variacions més significatives produïdes durant l'exercici 2018.

Els comptes anuals de les Entitats dependents es consoliden amb la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya, a prima fixa per aplicació del mètode d'integració global, que consisteix en l'agregació dels actius, passius i patrimoni net, ingressos i despeses, de natura similar, que figuren en els seus comptes anuals individuals. El valor en llibres de las participacions, directes i indirectes, al capital de les entitats dependents s'elimina amb la fracció del patrimoni net de les entitats dependents que aquelles representen. La resta de saldos i transaccions significatives entre les Entitats consolidades s'elimina en el procés de consolidació. Addicionalment, la participació de tercers en el patrimoni del Grup i en els resultats de l'exercici es presenten en els epígrafs d' "interessos Minoritaris" del balanç consolidat i de "Resultat atribuït a interessos minoritaris" del compte de pèrdues i guanys consolidat, respectivament.

Els estats financers individuals de l'Entitat dominant i de les entitats dependents, utilitzats per l'elaboració dels estats financers consolidats, estan referits a la mateixa data de presentació que es correspon amb el tancament anual i econòmic de cada exercici.

La consolidació dels resultats generats per les Entitats adquirides en un exercici es realitza tenint en consideració, únicament, els relatius al període comprès entre la data d'adquisició i el tancament d'aquest exercici. En el cas de las Entitats dependents que deixen de ser dependents, els resultats s'incorporen fins la data en que deixa de ser entitat dependent del Grup.

En aquells casos en que es produeix un augment dels drets de vot d'una entitat dependent per part del Grup, es calcula la diferència entre el cost de la nova adquisició i la porció dels actius nets addicionals adquirits en funció del valor pel qual figuraven als registres comptables consolidats.

Cap de las Entitats indicades a l'Annex I és cotitzada.

Es consideren entitats associades aquelles entitats en què, independentment a la seva forma jurídica, el Grup té capacitat per exercir una influència significativa i no són dependents ni constitueixen una participació en un negoci conjunt. Habitualment, aquesta capacitat es manifesta en una participació (directa o indirecta) igual o superior al 20% dels drets de vots de l'entitat participada.

En l'Annex I d'aquesta memòria es facilita informació rellevant sobre aquesta Entitat i a la Nota 6 de la memòria es facilita informació sobre les variacions més significatives produïdes durant l'exercici 2018.

Les inversions en empreses associades es registren aplicant la "posada en equivalència", segons el qual, inicialment es reconeixen pel valor d'adquisició. Posteriorment, a cada data de tancament dels estats financers, es comptabilitza pel cost, més la variació que tinguin els actius nets de l'associada d'acord al seu percentatge de participació. L'excés del cost d'adquisició sobre el percentatge de participació del Grup en el valor raonable dels actius nets de l'associada a data de compra, es registra com a fons de comerç. El fons de comerç relatiu a una associada està inclòs en el valor comptable de la inversió i no s'amortitza. Qualsevol excés del percentatge de participació del Grup en el valor raonable dels actius nets de l'associada a data de compra, sobre el cost d'adquisició, es reconeix a resultats.

Els resultats nets d'impostos de les associades s'incorporen a l'estat de resultats del Grup, a la línia "Participació en beneficis (pèrdues) de societats posades en equivalència", segons el percentatge de participació. Prèviament a això, es realitzen els ajustament corresponents per tenir en compte l'amortització dels actius depreciables segons el valor raonable a la data d'adquisició.

Si com a conseqüència de les pèrdues en que hagi incorregut una entitat associada, el seu patrimoni comptable fos negatiu, en el seu estat financer consolidat del Grup figuraria amb valor nul; a no ser que existeixi l'obligació per part del Grup de recolzar-la financerament.

3.7. Compensació de saldos

Tan sols es compensen entre sí -i, conseqüentment, es presenten en els estats financers consolidats pel seu import net els saldos deutors i creditors amb origen a transaccions que, contractualment o per imperatiu d'una norma legal, contempen la possibilitat de compensació i es té la intenció de liquidar-los pel seu import net o de realitzar l'actiu i procedir al pagament del passiu de forma simultània.

3.8. Agrupació de partides

Determinades partides del balanç, del compte de pèrdues i guanys, de l'estat de canvis en el patrimoni net i de l'estat de fluxos d'efectiu es presenten de forma agrupada per facilitar la seva comprensió. En la mesura que sigui significativa, s'ha inclòs la informació desagregada en les corresponents notes de la memòria.

3.9. Criteris d'imputació d'ingressos i despeses

Atès que l'Entitat dominant opera en el ram de vida i en rams diferents del de vida, porta la comptabilitat separada per ambdós tipus d'activitat i atribueix els ingressos i les despeses originats directament de la pràctica de les operacions d'assegurança al compte tècnic de vida o de no vida, segons la natura de l'operació de la que se'n deriven.

Els criteris seguits per l'assignació de les inversions en els comptes tècnics, són els següents:

- Immobles (ja estiguin classificats com a immobilitzat material o com a inversions immobiliàries): l'assignació es presenta detallada, immoble a immoble, en l'Annex II, que forma part integrant d'aquesta nota.
- Altres inversions financeres: la majoria de les inversions financeres estan afectes a la cobertura dels rams de vida i no vida. La renda fixa s'assigna majoritàriament al compte tècnic de vida. La majoria de les participacions en fons d'inversió s'assignen al compte tècnic de vida, a excepció d'algunes participacions residuals i de les participacions en societats capital-risc que s'assignen al compte tècnic de no vida. Els dipòsits en entitats de crèdit s'assignen als comptes tècnics en funció de les necessitats de cobertura de l'Entitat dominant.

El repartiment o assignació dels comptes comptables d'ingressos i despeses financeres als rams (Vida i No vida) es realitza definint primer la "natura" de cada compte comptable (bàsicament renda variable, renda fixa o altres) i aplicant-li la proporció que representa cada tipologia d'actiu (renda variable, renda fixa o altres) dins del "balanç financer" de vida i no vida.

En el cas del No tècnic es segueix el mateix procediment però considerant els actius excedentaris "no assignats" al "balanç financer".

4. Aplicació del resultat de l'Entitat dominant

La proposta de distribució del resultat de l'exercici 2018, que la Junta Rectora de l'Entitat dominant sotmetrà a la consideració de l'Assemblea General de Mutualistes, és la següent:

(Milers d'euros)	Exercici 2018	Exercici 2017
Base de repartiment:		
Pèrdues i Guanys	573	492
Aplicació:		
Reserves voluntàries	573	492
Total distribuït	573	492

5. Normes de registre i valoració

Les principals normes de registre i valoració utilitzades pel Grup en l'elaboració dels seus comptes anuals consolidats corresponents a l'exercici anual acabat el 31 de desembre de 2018, d'acord amb les establertes pel Pla de Comptabilitat de les Entitats Asseguradores ('PCEA'), han estat les següents:

5.1 Principis de consolidació aplicats

Transaccions entre Entitats incloses en el perímetre de consolidació

En el procés de consolidació s'han eliminat els saldos, transaccions i resultats entre Entitats consolidades per integració global. En el cas d'Entitats consolidades per integració proporcional s'han eliminat els saldos, transaccions i els resultats per operacions amb companyies del Grup en la proporció en què s'efectua la seva integració. Els resultats per operacions entre empreses del Grup i empreses associades s'han eliminat en el percentatge de participació que el Grup posseeix en aquestes últimes.

Homogeneïtzació de partides

Els principis i procediments de comptabilitat utilitzats per les Entitats del Grup s'han homogeneïtzat amb la finalitat de presentar els estats financers consolidats amb una base de valoració homogènia.

Conversió d'estats financers en moneda estrangera.

Els estats financers d'entitats participades la moneda funcional de les quals es diferent de la moneda de presentació, euro, es converteixen utilitzant els següents procediments:

- Els actius i passius dels seus balanços se converteixen al tipus de canvi de tancament a data del corresponent balanç.
- Els ingressos i despeses de cadascuna de les partides de resultats es converteixen al tipus de canvi mig acumulat del període en el que es van produir.
- Totes les diferències de canvi que es produeixen com a resultat de l'anterior, es reconeixen com un component separat del patrimoni net, dins de l'apartat "Ajustos per canvis de valor" que es denomina "Diferències de conversió".

Quan es perd el control, el control conjunt o la influència significativa en una Entitat amb una moneda funcional diferent de l'euro, les diferències de canvi registrades com un component del patrimoni net, relacionades amb aquesta Entitat, es reconeixen en el compte de resultats en el mateix moment en què es reconeix el resultat derivat de l'alineació. Si la participada amb moneda funcional diferent del euro és una Entitat multigrup o associada i es produeix una alineació parcial que no origina un canvi en la qualificació de la participada o la Entitat multigrup passa a associada, únicament s'imputa a resultats la part proporcional de la diferència de conversió. En cas de que s'alieni un percentatge d'una dependent amb aquestes característiques sense que es perdi el control, aquest percentatge de la diferència de conversió acumulada s'atribuirà a la participació dels socis externs.

5.2. Fons de comerç i combinacions de negoci

L'adquisició per part de l'Entitat dominant del control d'una Entitat dependent constitueix una combinació de negocis a la que s'aplicarà el mètode d'adquisició. En consolidacions posteriors, l'eliminació de la inversió-patrimoni net de les Entitats dependents es realitzarà amb caràcter general en base als valors resultants d'aplicar el mètode d'adquisició que es descriu a continuació a data de control.

Les combinacions de negocis es comptabilitzen aplicant el mètode d'adquisició pel qual es determina la data d'adquisició i es calcula el cost de la combinació, registrant-se els actius identificables adquirits i els passius assumits al seu valor raonable referit a la mencionada data.

El fons de comerç o la diferència negativa de la combinació es determina per diferència entre els valors raonables dels actius adquirits i passius assumits registrats i el cost de la combinació, tot això referit a la data d'adquisició.

El cost de la combinació es determina per l'agregació de:

- Els valors raonables a data d'adquisició dels actius cedits, els passius incorreguts o assumits i els instruments de patrimoni emesos.
- El valor raonable de qualsevol contraprestació contingent que depèn d'esdeveniments futurs o del compliment de condicions predeterminades.

No formen part del cost de la combinació les despeses relacionades amb l'emissió dels instruments de patrimoni o dels passius financers entregats a canvi dels elements adquirits.

Si la combinació de negocis es realitza per etapes, de manera que amb anterioritat a la data d'adquisició (data de presa de control), existia una inversió prèvia, el fons de comerç o diferència negativa s'obté per la diferència entre:

- El cost de la combinació de negocis, més el valor raonable en la data d'adquisició de qualsevol participació prèvia de l'empresa adquirent en l'adquirida, i,
- El valor dels actius identificables adquirits menys el dels passius assumits, determinat d'acord al que s'indica anteriorment.

Qualsevol benefici o pèrdua que sorgeixi com a conseqüència de la valoració a valor raonable en la data en que s'obté el control de la participació prèvia existent a l'adquirida, es reconeixerà en el compte de pèrdues i guanys. Si amb anterioritat la Inversió en aquesta participada s'hagués valorat pels eu valor raonable, els ajustos per valoració pendents de ser imputats al resultat de l'exercici es transferiran al compte de pèrdues i guanys. D'altra banda, es presumeix que el cost de la combinació de negocis és el millor referent per estimar el valor raonable a data d'adquisició de qualsevol participació prèvia.

Els fons de comerç sorgits de l'adquisició d'Entitats amb moneda funcional diferent del euro es valoren amb la moneda funcional de l'Entitat adquirida, realitzant-se la conversió a euros al tipus de canvi vigent a la data del balanç.

Els fons de comerç s'amortitzen i es valoren posteriorment pel seu cost menys l'amortització acumulada i, en el seu cas, l'import acumulat de les correccions valoratives per deteriorament reconegudes. Des de l'1 de gener de 2016, d'acord amb la normativa aplicable, la vida útil del fons de comerç s'ha establert en 10 anys i la seva recuperació és lineal.

A més, al menys anualment, s'analitza si existeixen indicis de deteriorament de valor de les esmentades unitats generadores d'efectiu, i, en cas de que n'hi hagi, són sotmeses a un test de deteriorament d'acord amb la metodologia indicada més endavant, procedint-se, en el seu cas, a registrar la corresponent correcció valorativa.

Les correccions valoratives per deteriorament reconegudes en el fons de comerç no són objecte de reversió en exercicis posteriors.

En el supòsit excepcional de que sorgeixi una diferència negativa en la combinació, aquesta s'imputa al compte de pèrdues i guanys com un ingrés.

Si a la data de tancament de l'exercici en la que es produeix la combinació no es poden concloure els procediments de valoració necessaris per aplicar el mètode d'adquisició descrit anteriorment, aquesta comptabilització es considera provisional, podent-se ajustar aquests valors provisionals en el període necessari per obtenir la informació requerida que en cap cas serà superior a un any. Els efectes dels ajustaments realitzats en aquest període es comptabilitzen retroactivament modificant la informació comparativa si fos necessari.

Els canvis posteriors en el valor raonable de la contraprestació contingent s'ajusten contra resultats, tret que l'esmentada contraprestació hagi estat classificada com a patrimoni. En aquest cas, els canvis posteriors en el seu valor raonable no es reconeixen.

Si amb posterioritat a l'obtenció del control es produeixen transaccions de venda o compra de participacions de una subsidiària sense pèrdua del mateix, els impactes d'aquestes transaccions sense canvi de control es comptabilitzen a patrimoni i no es modifica l'import del fons de comerç de consolidació.

5.3. Immobilitzat intangible

Com a norma general, l'immobilitzat intangible es valora inicialment pel seu preu d'adquisició o cost de producció. Posteriorment es valora al seu cost minorat per la corresponent amortització acumulada i, si s'escau, per les pèrdues per deteriorament que hagi experimentat.

El Grup registra en aquest compte les despeses incorregudes en l'adquisició i desenvolupament de programes d'ordinador, inclosos els costos de desenvolupament de les pàgines web. Els costos de manteniment de les aplicacions informàtiques es registren en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què s'incorren.

L'amortització de les aplicacions informàtiques es realitza aplicant el mètode lineal durant un període de 4 anys.

5.4. Immobilitzat material i Inversions immobiliàries

L'immobilitzat material i les inversions immobiliàries es valoren pel seu preu d'adquisició o cost de producció (re valoritzat en el cas dels immobles, al acollir-se en la primera aplicació del Pla Comptable de les Entitats Asseguradores, aprovat en el Reial Decret 1317/2008, en la seva disposició transitòria primera), constituït pel valor raonable de qualsevol contraprestació entregada, més el conjunt de desemborsaments dineraris realitzats o compromesos, menys:

- La corresponent amortització acumulada i,

- Si procedeix, les pèrdues estimades que resulten de comparar el valor net de cada partida amb el corresponent import recuperable.

Tenen la consideració d'inversions immobiliàries els terrenys, béns naturals i construccions que es posseeixen per a obtenir rendes, plusvàlues o ambdues. Els terrenys, béns naturals i construccions que es posseeixen per a la prestació de serveis o per a fins administratius es consideren immobilitzacions materials.

Les despeses de conservació i manteniment dels diferents elements que componen l'immobilitzat material i inversions immobiliàries s'imputen al compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què s'incorren. Per contra, els imports invertits en millores que contribueixen a augmentar la capacitat o eficiència o a allargar la vida útil d'aquests béns es registren com a major cost dels mateixos.

El Grup amortitza l'immobilitzat material i les inversions immobiliàries seguint el mètode lineal, aplicant els percentatges d'amortització anuals calculats en funció dels anys de vida útil estimada dels respectius béns, segons el següent detall:

	Anys de vida útil estimada
Construccions	Entre 33 i 50 anys
Mobiliari i instal·lacions	Entre 6 i 10 anys
Altres instal·lacions	Entre 8 i 12 anys
Equip informàtic	4 anys

Deteriorament del valor dels actius intangibles, immobilitzat material i inversions immobiliàries

Al tancament de cada exercici, l'Entitat procedeix a estimar mitjançant l'anomenat "Test de deteriorament" la possible existència de pèrdues de valor que redueixen el valor recuperable d'aquests actius a un import inferior al del seu valor en llibres.

L'import recuperable es determina com el major import entre el valor raonable menys els costos de venda i el valor en ús. El procediment implantat per l'Entitat per a la realització d'aquest test és el següent:

- Els càlculs del deteriorament dels actius intangibles i de l'immobilitzat material i inversions immobiliàries s'efectuen, amb caràcter general, element a element de forma individualitzada. Si no és possible estimar l'import recuperable de cada bé o dret individual, l'Entitat dominant determina l'import recuperable de la unitat generadora d'efectiu a la que pertany cada element de l'immobilitzat.
- En el cas dels immobles, el valor raonable és el valor de taxació atorgat per les entitats taxadores autoritzades per a la valoració de béns en el mercat hipotecari conforme a l'establert en l'Ordre ECC371/2013, de 4 març, per la que es modifica l'Ordre ECO/805/2003, de 27 de març, sobre normes de valoració de bens immobles i de determinats drets per a determinades finalitats financeres.
- Les correccions valoratives individualitzades dels anteriors elements, així com la seva reversió quan desapareixen les circumstàncies que les van motivar, es registren com una despesa o un ingrés, respectivament, en el compte de pèrdues i guanys. La reversió té com límit el valor comptable dels immobilitzats o inversió immobiliària que estaria reconegut en la data de reversió si no s'hagués registrat la pèrdua de valor.

5.5. Arrendaments

Els arrendaments es classifiquen com arrendaments financers sempre i quan de les seves condicions es dedueixi que es transfereixen a l'arrendatari substancialment els riscos i beneficis inherents a la propietat de l'actiu objecte del contracte. Els altres arrendaments es classifiquen com arrendaments operatius.

Durant l'exercici 2018, tots els contractes d'arrendament del Grup, han estat classificats com a arrendaments operatius (vegeu Nota 10).

Arrendament operatiu

Els ingressos i despeses derivats dels acords d'arrendament operatiu es carreguen al compte de pèrdues i guanys en l'exercici en què es meriten.

Així mateix, el cost d'adquisició del bé arrendat es presenta en el balanç conforme a la seva natura, incrementat per l'import dels costos del contracte directament imputables, els quals es reconeixen com despesa en el termini del contracte, aplicant el mateix criteri utilitzat per al reconeixement dels ingressos de l'arrendament.

Qualsevol cobrament o pagament que pogués realitzar-se al contractar un arrendament operatiu, es tracta com un cobrament o pagament anticipat que s'imputa a resultats al llarg del període de l'arrendament, a mesura que es cedeixen o es reben els beneficis de l'actiu arrendat.

5.6. Instruments financers

5.6.1. Actius financers

Classificació

Els actius financers que posseeix el Grup es classifiquen en les següents categories:

- Préstecs i partides a cobrar: actius financers originats en les operacions d'assegurança i reassegurança, o els quals no tenint un origen comercial, no són instruments de patrimoni ni derivats, els seus cobraments són de quantia fixa o determinable i no es negocien en un mercat actiu. S'exclouen els valors representatius de deute i les permutes de fluxos certs o predeterminats que l'Entitat dominant assigna en el moment del seu reconeixement inicial en la categoria d' "Actius financers disponibles per a la venda".
- Inversions mantingudes fins al venciment: valors representatius de deute, amb data de venciment fixada, cobraments de quantia determinada o determinable, que es negocien en un mercat actiu i sobre els quals l'Entitat dominant manifesta la seva intenció i capacitat per a conservar-los en el seu poder fins a la data del seu venciment.
- Altres actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys: l'Entitat dominant ha classificat en aquesta categoria les inversions per compte de prenedors que assumeixen el risc de la inversió, determinant-se les provisions d'assegurances de vida per a aquestes modalitats d'assegurances segons els actius específicament afectes als índexs o als actius que s'han fixat com a referència per determinar el valor econòmic dels seus drets. D'aquesta forma, tant les variacions en el valor raonable dels actius financers afectes com de les provisions associades es registren amb càrrec i/o abonament al compte de pèrdues i guanys.

També queden inclosos en aquesta categoria els instruments híbrids quan l'Entitat dominant no és capaç de valorar el derivat implícit que incorporen de forma separada o no pot determinar de forma fiable el seu valor raonable així com aquells casos en què opti, en el moment del seu reconeixement inicial, per valorar l'instrument financer híbrid al seu valor raonable.

- Actius financers disponibles per a la venda: s'inclouen els valors representatius de deute, les participacions en fons d'inversió, les permutes de fluxos certs o predeterminats i els instruments de patrimoni d'altres empreses que no hagin estat classificats en cap de les categories anteriors.

Reconeixement inicial

El Grup reconeix els actius financers en el seu balanç quan es converteix en una part obligada del contracte o negoci jurídic conforme a les seves disposicions.

Els recobraments de sinistres només es reconeixen quan la seva realització es troba suficientment garantida en la data de la formulació dels comptes anuals i, per tant, s'espera obtenir d'ells beneficis econòmics. En cap cas es reconeixen actius financers per recobraments de sinistres en funció d'estimacions efectuades amb base en l'experiència de l'Entitat dominant.

Les operacions de compra o venda d'actius financers instrumentades mitjançant contractes convencionals es reconeixen en la data de contractació o de liquidació. Els contractes que poden liquidar-se per diferències es comptabilitzen com un instrument derivat. En particular, les operacions realitzades en el mercat de divises es registren en la data de liquidació, mentre que els actius financers negociats en mercats secundaris de valors, si són instruments de patrimoni, es reconeixen en la data de contractació, i si es tracta de valors representatius de deute, en la data de liquidació.

Valoració inicial

D'acord amb el Pla Comptable de les Entitats Asseguradores, els actius financers que posseïx el Grup, es registren inicialment al valor raonable de la contraprestació lliurada més els costos de la transacció que siguin directament atribuïbles, excepte els que es classifiquen en les categories “d’actius financers mantinguts per negociar” i “altres actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys”, on els costos de transacció es reconeixen en el compte de pèrdues i guanys de l’exercici.

Quan es tracta d’instruments de patrimoni adquirits, l’import dels drets preferents de subscripció i similars es troba inclòs en la valoració inicial dels mateixos.

Per als instruments financers híbrids, aquells que combinen un contracte principal no derivat i un derivat financer (denominat com “derivat implícit”) i que no pot ser transferit de forma independent, l’Entitat dominant avalua si ha de reconèixer, valorar i registrar per separat el contracte principal i el derivat implícit.

En els casos que l’Entitat dominant no ha estat capaç de valorar el derivat implícit de forma separada, o no podia determinar de forma fiable el seu valor raonable, l’instrument financer híbrid s’ha tractat en el seu conjunt com un actiu o passiu financer inclòs en la categoria d’ “Altres actius (o passius) financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys”.

Valoració posterior

Els actius financers classificats en les categories de “préstecs i partides a cobrar” i “inversions mantingudes fins al venciment” es valoren pel seu cost amortitzat. Els interessos meritats es comptabilitzen en el compte de pèrdues i guanys, aplicant el mètode del tipus d’interès efectiu.

Els actius financers a valor raonable amb canvis en el compte de pèrdues i guanys i els actius financers mantinguts per negociar es valoren al seu valor raonable, registrant-se en el compte de pèrdues i guanys el resultat de les variacions en aquest valor raonable.

Finalment, els actius financers disponibles per a la venda es valoren al seu valor raonable, registrant-se les variacions en el mateix patrimoni net fins que l’actiu s’alieni o pateixi un deteriorament de valor (descens prolongat i significatiu), moment en el qual aquests resultats acumulats reconeguts prèviament en el patrimoni net passen a registrar-se en el compte de pèrdues i guanys.

En aquest sentit, en general, per als instruments de patrimoni es considera que existeix deteriorament (caràcter permanent) si s’ha produït una caiguda de més del 40% del valor de cotització de l’actiu o si s’ha produït un descens del mateix de manera prolongada durant un període d’un any i mig, sense que s’hagi recuperat el valor.

Per als valors representatius de deute i les permutes de fluxos certs o predeterminats que es troben assignats en la categoria d’actius financers disponibles per a la venda”, així com la totalitat d’actius financers que no estan registrats a valor raonable, almenys al tancament de l’exercici, el Grup realitza un test de deteriorament. Es considera que existeix evidència objectiva de deteriorament si el valor recuperable de l’actiu financer és inferior al seu valor en llibres. El valor recuperable ve determinat pel valor actual dels fluxos d’efectiu futurs que s’estima que generaran els actius financers que s’avaluen descomptats al tipus d’interès efectiu, calculat en el moment del reconeixement inicial. Per als actius financers que es mantenen fins al venciment, com substituït d’aquest valor recuperable, es pot utilitzar el valor de mercat de l’instrument si és una mesura suficientment fiable del valor que pugui recuperar l’Entitat dominant. Quan es produeix el registre d’aquest deteriorament es registra en el compte de pèrdues i guanys.

En particular, i respecte a les correccions valoratives relatives a les quotes pendents de cobrament, l’Entitat dominant procedeix a la seva dotació amb càrrec en el compte de pèrdues i guanys en funció del deteriorament dels crèdits amb prenedors. Aquest deteriorament es calcula com a mínim al tancament de l’exercici separatament per a cada ram en funció de l’antiguitat dels rebuts pendents de cobrament, segons els següents criteris:

- Les quotes amb antiguitat igual o superior a sis mesos es provisionen pel seu import íntegre.
- Les quotes amb antiguitat igual o superior a tres mesos i inferior a sis mesos es provisionen aplicant un coeficient del 50%.
- Les quotes amb antiguitat inferior a tres mesos es provisionen aplicant un coeficient del 25%.

Les quotes a assegurats reclamades judicialment, així com la provisió per a insolvències dels saldos a cobrar a reasseguradores i crèdits no comercials, es calculen sobre la base d'un anàlisi individualitzat de les possibilitats de cobrament de cada deutor.

El Grup dóna de baixa els actius financers quan expiren o s'han cedit els drets sobre els fluxos d'efectiu del corresponent actiu financer i s'han transferit substancialment els riscos i beneficis inherents a la seva propietat, tals com les vendes en ferm d'actius i les vendes d'actius financers amb pacte de recompra pel seu valor raonable.

D'altra banda, el Grup no dóna de baixa els actius financers, i reconeix un passiu financer per un import igual a la contraprestació rebuda, en les cessions d'actius financers en les quals es retingui substancialment els riscos i beneficis inherents a la seva propietat, tals com el descompte d'efectes, les vendes d'actius financers amb pactes de recompra a un preu fix o al preu de venda més un interès.

5.6.2. Passius Financers

Els instruments financers emesos, incorreguts o assumits es classifiquen com passius financers, en la seva totalitat o en una de les seves parts, quan suposen per al Grup una obligació contractual de lliurar efectiu o un altre actiu financer, o d'intercanviar actius o passius financers amb tercers en condicions potencialment desfavorables.

Classificació

Els passius financers que posseeix el Grup es classifiquen en les categories següents:

- Dèbits i partides a pagar: són aquells que s'han originat en les operacions d'assegurança i reassegurança, o també aquells que, sense tenir un origen comercial, no poden ser considerats com instruments financers derivats.

Els dèbits i partides a pagar es valoren inicialment al valor raonable de la contraprestació rebuda, ajustada pels costos de la transacció directament atribuïbles. Els dèbits per operacions comercials amb venciment no superior a un any i que no tenen un tipus d'interès contractual, així com els desemborsaments exigits per tercers sobre participacions, els imports de les quals s'espera pagar en el curt termini, es valoren pel seu import nominal sempre que l'efecte de no actualitzar els fluxos no és significatiu.

Amb posterioritat, aquests passius es valoren d'acord amb el seu cost amortitzat. Els interessos reportats es comptabilitzen en el compte de pèrdues i guanys aplicant el mètode del tipus d'interès efectiu. No obstant això, els dèbits que s'hagin valorat inicialment al seu valor nominal, continuen valorant-se per aquest import.

El Grup dóna de baixa els passius financers quan s'extingeixen les obligacions que els han generat.

5.6.3 Instruments de patrimoni

Un instrument de patrimoni representa una participació residual en el patrimoni de l'Entitat dominant, un cop deduïts tots els seus passius.

Els instruments de capital emesos per l'Entitat dominant es registren en el patrimoni net per l'import rebut, net de les despeses d'emissió.

5.7. Transaccions en moneda estrangera

La moneda funcional utilitzada pel Grup és l'euro. Conseqüentment, les operacions en altres divises diferents de l'euro es consideren denominades en moneda estrangera i es registren segons els tipus de canvi vigents en les dates de les operacions.

Al tancament de l'exercici, els actius i passius monetaris denominats en moneda estrangera es converteixen aplicant el tipus de canvi en la data del balanç. Els beneficis o pèrdues posats de manifest s'imputen directament al compte de pèrdues i guanys de l'exercici en què es produeixen.

En els actius financers de caràcter monetari classificats com a disponibles per a la venda, l'Entitat dominant determina la part dels canvis en la seva valoració que és conseqüència de les variacions en els tipus de canvi i registra la mateixa en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici que sorgeixen, mentre que els altres canvis en el valor raonable es reconeixen directament en el patrimoni net.

5.8. Crèdits per operacions d'assegurança directa i reassegurança

Els crèdits per operacions d'assegurança i reassegurança, incloses en la categoria 5.6.1 Préstecs i Partides a Cobrar, es valoren per l'import nominal pendent de cobrament registrant-se, en el seu cas, les oportunes correccions valoratives pels crèdits de dubtós cobrament.

El càlcul de la correcció per deteriorament de les primes pendents de cobrament es realitza al tancament de l'exercici a partir de la informació disponible sobre la situació dels rebuts de primes pendents de cobrament a la data de tancament del mateix.

- Crèdits per operacions d'assegurança directa, prenedors d'assegurança: el càlcul de la provisió de rebuts pendents associada s'ha realitzat en virtut de la norma de valoració 8ª del PCEA. Es calcula separatament per cada ram o risc en el que la eventual pèrdua derivada de l'impagament del rebut no sigui recuperable en funció d'altres drets econòmics reconeguts a favor del prenedor i estarà constituïda per la part de les primes de tarifa meritades en l'exercici netes del recàrrec de seguretat que, previsiblement i d'acord amb l'experiència dels anys anterior de la pròpia Entitat, no seran cobrades.
- Crèdits per operacions de reassegurança: Es compona dels saldos a cobrar de les reasseguradores i cedents com a conseqüència de les operacions de compte corrent realitzades amb els mateixos.

5.9. Impost sobre beneficis

La despesa o ingrés per impost sobre beneficis comprèn la part relativa a la despesa o ingrés per l'impost corrent i la part corresponent a la despesa o ingrés per impost diferit.

L'impost corrent és la quantitat que el Grup satisfà com a conseqüència de les liquidacions fiscals de l'impost sobre el benefici relatiu a un exercici. Les deduccions i altres avantatges fiscals en la quota de l'impost, excloses les retencions i pagaments a compte, així com les pèrdues fiscals compensables d'exercicis anteriors i aplicades efectivament en aquest, donen lloc a un menor import de l'impost corrent.

La despesa o l'ingrés per impost diferit es correspon amb el reconeixement i la cancel·lació dels actius i passius per impost diferit. Aquests inclouen les diferències temporals que s'identifiquen com aquells imports que es preveuen pagadors o recuperables derivats de les diferències entre els imports en llibres dels actius i passius i el seu valor fiscal, així com les bases imposables negatives pendents de compensació i els crèdits per deduccions fiscals no aplicades fiscalment. Aquests imports es registren aplicant a la diferència temporal o crèdit que correspongui el tipus de gravamen al que s'espera recuperar-los o liquidar-los.

Es reconeixen passius per impostos diferits per a totes les diferències temporàries imposables, excepte aquelles derivades del reconeixement inicial de fons de comerç o d'altres actius i passius en una operació que no afecta ni al resultat fiscal ni al resultat comptable i no es una combinació de negocis.

Els actius per impostos diferits només es reconeixen en la mesura que es consideri probable que el Grup disposi de guanys fiscals futurs contra els que poder fer-los efectius.

Els actius i passius per impostos diferits, originats per operacions amb càrrecs o abonaments directes en comptes de patrimoni, es comptabilitzen també amb contrapartida en el patrimoni net.

En cada tancament comptable es reconsideren els actius per impostos diferits registrats, efectuant-se les oportunes correccions als mateixos en la mesura que existeixin dubtes sobre la seva recuperació futura. Així mateix, en cada tancament s'avaluen els actius per impostos diferits no registrats en balanç i aquests són objecte de reconeixement en la mesura que passi a ser probable la seva recuperació amb beneficis fiscals futurs.

L'Entitat dominant tributa a l'Impost de Societats sota el règim general a un tipus reduït del 25%.

5.10. Ingressos i despeses

Els ingressos i despeses s'imputen en funció del criteri de meritament, és a dir, quan es produeix el corrent real de béns i serveis que els mateixos representen, amb independència del moment en què es produeixi la corrent monetària o financera derivada d'ells. Aquests ingressos es valoren pel valor raonable de la contraprestació rebuda, deduïts descomptes i impostos. En aquest sentit, atès que les primes i comissions s'abonen i es carreguen, respectivament, en el compte de pèrdues i guanys en el moment de l'emissió del corresponent rebut i els sinistres es carreguen en aquest

compte en el moment del seu pagament, al tancament de l'exercici és necessari efectuar les correccions comptables necessàries per a adequar els ingressos i les despeses a aquest principi, vegeu Nota 5.11 de "Provisions tècniques". Els interessos implícits i explícits dels actius financers es reconeixen utilitzant el mètode del tipus d'interès efectiu i els dividends, quan es declara el dret de l'accionista a rebre'ls. En qualsevol cas, els interessos i dividends d'actius financers reportats amb posterioritat al moment de l'adquisició es reconeixen com ingressos en el compte de pèrdues i guanys.

A la Nota 3.9 s'indiquen els criteris d'imputació de despeses i ingressos a les activitats de vida i no vida, i dintre de no vida, als diversos rams.

El Grup ha reclassificat les despeses (despeses imputables a prestacions, d'adquisició, d'administració, de les inversions i altres despeses tècniques), mitjançant un mètode basat en la imputació de despeses per activitats funcionals, identificant per a això les activitats i les tasques desenvolupades en cadascun dels processos de negoci i assignant a cadascuna d'aquestes activitats els recursos consumits per les mateixes.

D'aquesta manera, les despeses imputables a prestacions inclouen fonamentalment les despeses de gestió de sinistres, les amortitzacions de l'immobilitzat afectat a aquesta activitat i les despeses en què s'ha incorregut per serveis necessaris per a la seva tramitació.

Les despeses d'adquisició inclouen fonamentalment les amortitzacions de l'immobilitzat afectat a aquesta activitat i les despeses d'estudi, tramitació de sol·licituds i formalització de pòlisses, així com les despeses d'organització comercial directament vinculades a l'adquisició dels contractes d'assegurança.

Les despeses d'administració inclouen les despeses d'administració dels contractes i dels rebuts de prima, de la reassegurança cedida i les amortitzacions de l'immobilitzat afectat a aquesta activitat.

Les despeses imputables a inversions inclouen bàsicament les despeses de gestió de les inversions, tant internes com externes, incloent, en aquest últim cas, els honoraris, les comissions i els corretatges meritats.

Les altres despeses tècniques són les que formen part del compte tècnic però no poden ser imputades, per aplicació del criteri establert, a cap de les destinacions abans esmentades, fonamentalment les despeses de direcció.

Les despeses no tècniques inclouen bàsicament les despeses relacionades amb l'activitat gestora de fons de pensions.

5.11. Provisions tècniques

La valoració de les provisions tècniques s'efectua conforme al que es disposa en el Reial Decret 1060/2015, d'Ordenació, Supervisió i Solvència de les Entitats Asseguradores i Reasseguradores (d'ara en endavant, "Reglament" o "ROSSEAR") i la resta de disposicions de desenvolupament així com la resta de normativa que els resulta d'aplicació.

Provisió per primes no consumides i riscos en curs

La provisió de primes no consumides constitueix la fracció de les primes meritades en l'exercici que ha d'imputar-se al període comprès entre la data de tancament i la finalització del període de cobertura de la pòlissa. Aquesta provisió es calcula per a cada modalitat o ram pel mètode pòlissa a pòlissa, prenent com base de càlcul les primes de tarifa, deduït, si escau, el recàrrec de seguretat.

A 31 de desembre de 2018, l'Entitat dominant no va comptabilitzar cap import en concepte de provisió per a primes no consumides, al meritjar la totalitat de les primes emeses per exercici natural (de gener a desembre).

La provisió de riscos en curs té per objecte complementar la provisió de primes no consumides en la mesura que el seu import no sigui suficient per a reflectir la valoració de tots els riscos i despeses a cobrir, que es corresponguin amb el període de cobertura no transcorregut a la data de tancament de l'exercici. Quan resulta aplicable, aquesta provisió es dota conforme al càlcul establert pel ROSSP, considerant el resultat tècnic per any d'ocurrència conjuntament del propi any de tancament i de l'anterior o dels tres anys anteriors, segons el ram o producte comercial que es tracti.

A 31 de desembre de 2018 no va estar necessària la constitució d'aquesta provisió.

Provisions tècniques cedides a la reassegurança

Es calculen amb els mateixos criteris que els aplicats en l'assegurança directa, tenint en compte les condicions de cessió establertes en els contractes en vigor.

Provisió d'assegurances de vida

Aquesta provisió inclou la provisió matemàtica. Les provisions matemàtiques, que representen l'excés del valor actual actuarial de les obligacions futures de l'Entitat dominant sobre el de les primes que ha de satisfer el prenedor de l'assegurança, han estat calculades pòlissa a pòlissa per un sistema de capitalització individual, prenent com base de càlcul la prima d'inventari meritada en l'exercici, d'acord amb les Notes Tècniques de cada modalitat (vegeu Nota 16).

Els estudis actuàrials que determinen les provisions matemàtiques, a 31 de desembre de 2018, a excepció del Pla d'Estalvi Multinversió, el Pla Multiempresa Previsió, el Pla de Previsió Assegurat, el Pla de Previsió Social Empresarial de la Mútua dels Enginyers, el Pla d'Estalvi Tax Free SIALP i la prestació de Dependència, estan basats en les hipòtesis següents:

- Tipus d'interès tècnic: 0,98% anual (tipus màxim aplicable per al càlcul de la provisió d'assegurances de vida).
- Taules de mortalitat utilitzades: GKM-95 i PASEM 2010.
- Taules d'invalidesa: PEAIM 2007.
- Sistema de capitalització: individual.
- Vida Jubilació: antic pla (col·lectiu tancat) vida jubilació, el funcionament del qual és idèntic al Garantit. Al tractar-se de contractes anterior a 1999, l'entitat dominant aplica un tipus d'interès del 4% i 5%, superiors al màxim de la DGSFP, acollint-se a la Disposició Transitòria segona del ROSSP, que permet calcular les provisions dels contractes anteriors al tipus utilitzat pel càlcul de la prima, encara que sigui superior al màxim publicat per la DGSFP, sempre que es disposi d'inversions assignades, de forma global, que generin rendibilitat suficient.

La disposició addicional cinquena del Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre (ROSSEAR), sobre el règim de càlcul de les provisions tècniques a efectes comptables, en referència al tipus d'interès a utilitzar en el càlcul de les provisions d'assegurances de vida, estableix el següent:

- Pels contractes d'assegurança de vida celebrats abans de l'1 de gener de 2016, serà d'aplicació l'article 33 del Reglament d'Ordenació i Supervisió de les Assegurances Privades (ROSSP). No obstant, les entitats que utilitzen pel mencionat càlcul el previ previst als apartats 1.a).1º i 1.b).1º de l'article 33 del ROSSP, podran optar per no aplicar el citat tipus d'interès i adaptar-se a l'estructura temporal pertinent de tipus d'interès sense risc prevista a l'article 54 del ROSSEAR, incloent, en el seu cas, l'ajust per volatilitat previst a l'article 57 del ROSSEAR, sempre que, en tal cas, les dotacions addicionals s'efectuïn anualment seguint un mètode de càlcul lineal.

Amb data 20 de desembre de 2016, la Direcció General d'Assegurances i Fons de Pensions, va publicar la Guia Tècnica 2/2016 d'Aplicació de la Disposició Addicional Cinquena, del Reial Decret 1060/2015, de 20 de novembre (ROSSEAR) en relació al tipus d'interès pel càlcul de les provisions tècniques a efectes comptables de l'assegurança de vida i de l'assegurança de decessos, i altres declaracions necessàries.

A la mencionada Guia Tècnica s'indica que l'opció d'adaptació a l'estructura temporal pendent de tipus d'interès sense risc podrà fer-se el primer any d'aplicació de la disposició addicional cinquena del ROSSEAR o en un moment posterior, sent en qualsevol cas el termini màxim d'adaptació de deu anys a comptar des del 31 de desembre de 2015.

El Grup ha mantingut, durant els exercicis 2018 i 2017, el règim del càlcul dels contractes d'assegurances de vida celebrades abans de l'1 de gener de 2016 que venia calculant sota l'estipulat als apartats 1.a).1º i 1.b).2º de l'article 33 del ROSSP. En conseqüència, no s'ha acollit la opció d'adaptació a l'estructura temporal pendent de tipus d'interès sense risc, podent-se acollir de forma posterior, en un termini màxim de deu anys a comptar des del 31 de desembre de 2015.

Provisió per prestacions

Recull l'import total de les obligacions pendents derivades dels sinistres ocorreguts amb anterioritat a la data de tancament de l'exercici. L'Entitat dominant calcula aquesta provisió com la diferència entre el cost total estimat o cert dels sinistres ocorreguts pendents de declaració, liquidació o pagament i el conjunt dels imports ja pagats per raó de tals sinistres.

a) *Sinistres pendents de liquidació o pagament i sinistres pendents de declaració*

L'import dels sinistres pendents de liquidació o pagament es calcula sobre la base de l'anàlisi individualitzada de cada expedient, en funció de la millor informació disponible a tancament de l'exercici. S'inclouen les despeses de caràcter extern inherents a la liquidació del sinistre, els interessos de demora i les penalitzacions establertes legalment, si escau.

Pel que fa a la provisió per a sinistres pendents de declaració es calcula sobre la base de l'experiència de l'Entitat dominant, prenent en consideració els costos mitjos i els sinistres pendents de declaració dels tres últims anys.

b) *Despeses internes de liquidació de sinistres*

En la provisió de prestacions s'inclou una estimació per a despeses internes de gestió i tramitació d'expedients per a afrontar les despeses internes de l'Entitat dominant necessàries per a la total finalització dels sinistres que s'han d'incloure en la provisió de prestacions de l'assegurança directa.

Aquesta estimació s'efectua, conforme al que s'estableix en l'article 42 del ROSSP, tenint en compte la relació percentual existent entre les despeses internes imputables a les prestacions i les prestacions pagades corregides per la variació de la provisió de prestacions de cada ram. Aquest percentatge s'aplica sobre la provisió de prestacions de cada ram, una vegada considerat el sistema d'imputació de despeses descrit en la Nota 5.10 i els sistemes de càlcul de la provisió per a prestacions que han estat exposats anteriorment.

Provisions d'assegurança de vida quan el risc de la inversió es del prenedor de l'assegurança

En aquelles assegurances en les quals el prenedor assumeix el risc de la inversió, les provisions tècniques corresponents es determinen en funció dels índexs o actius fixats com a referència per a determinar el valor econòmic dels drets del prenedor.

5.12. Provisions i contingències

En la formulació dels comptes anuals, els Administradors de l'Entitat dominant diferencien entre:

- Provisions: saldos creditors que cobreixen obligacions actuals derivades de successos passats, la cancel·lació dels quals és probable que origini una sortida de recursos, però que resultin indeterminats en quant al seu import i/o moment de cancel·lació.
- Passius contingents: obligacions possibles sorgides com a conseqüència de successos passats, la materialització futura dels quals està condicionada que succeeixi, o no, un o més esdeveniments futurs independents de la voluntat del Grup.

Els comptes anuals recullen totes les provisions per les quals s'estima que la probabilitat que s'hagi d'atendre l'obligació és major que en cas contrari. Els passius contingents no es reconeixen en els comptes anuals, sinó que s'informa sobre els mateixos en les notes de la memòria, en la mesura que no siguin considerats com a remots.

Les provisions es valoren pel valor actual de la millor estimació possible de l'import necessari per a cancel·lar o transferir l'obligació, tenint en compte la informació disponible sobre el succés i les seves conseqüències, i registrant-se els ajustaments que sorgeixen per l'actualització d'aquestes provisions com una despesa financera conforme es va meritant.

La compensació a rebre d'un tercer en el moment de liquidar l'obligació, sempre que no existeixin dubtes que aquest reemborsament serà percebut, es registra com un actiu, excepte en el cas que existeixi un vincle legal pel qual s'hagi exterioritzat part del risc, i en virtut del qual el Grup no estigui obligat a respondre; en aquesta situació, la compensació es tindrà en compte per a estimar l'import pel qual, si s'escau, figurarà la corresponent provisió.

5.13. Indemnitzacions per acomiadament

D'acord amb la legislació vigent, el Grup està obligat al pagament d'indemnitzacions a aquells empleats amb els quals, sota determinades condicions, rescindeixi les seves relacions laborals. Per tant, les indemnitzacions per acomiadament susceptibles de quantificació raonable es registren com a despesa en l'exercici en el qual s'adopta la decisió i es crea una expectativa vàlida enfront de tercers sobre l'acomiadament. En els comptes anuals adjunts no s'ha registrat provisió alguna per aquest concepte, ja que no estan previstes situacions d'aquesta naturalesa.

5.14. Compromisos per pensions

Retribucions post-ocupació

El Grup té assumit el compromís de complementar les prestacions dels sistemes públics de Seguretat Social que corresponguin a determinats empleats, i als seus drethavents, amb posterioritat a la finalització del període d'ocupació.

Els compromisos post-ocupació mantinguts pel Grup amb els seus empleats es consideren "Plans d'aportació definida" quan el Grup realitza contribucions de caràcter predeterminat a una entitat separada, sense tenir obligació legal ni efectiva de realitzar contribucions addicionals si l'entitat separada no pogués atendre les retribucions als empleats relacionades amb els serveis prestats en l'exercici corrent i en els anteriors. Els compromisos post-ocupació que no compleixin les condicions anteriors seran considerats com "Plans de prestació definida".

A l'exercici 2001, la Junta Rectora va aprovar el Reglament del Pla de Previsió per a tot el personal laboral del Grup amb antiguitat de dos anys, que comprèn la cobertura de les prestacions per jubilació, invalidesa permanent absoluta, invalidesa permanent total i viduïtat, i en el qual es reconeixen serveis passats. Aquest Pla és, bàsicament, de prestació definida, però amb límits màxims tant pel que fa a les prestacions com a les aportacions pel seu finançament. Aquests compromisos estan exterioritzats i figuren coberts per pòlisses d'assegurances, subscriïdes amb Vida-Caixa, S.A.U. de Seguros y Reaseguros.

Les prestacions de risc es cobreixen mitjançant una cobertura anual renovable, mentre que les d'estalvi es cobreixen en forma de prima única pel que fa als serveis passats i els serveis meritats anualment s'aniran assegurant mitjançant noves primes úniques.

El conveni col·lectiu d'entitats asseguradores 2016-2019 preveu dos sistemes de previsió social complementària per a la jubilació però a les empreses que hagin promogut un sistema de previsió social substitutiu, com és el cas, només els serà d'aplicació el seu sistema de previsió social propi.

5.15. Transaccions amb vinculades

El Grup realitza totes les seves operacions amb vinculades a valors de mercat. Addicionalment, els preus de transferència es troben adequadament suportats, fet pel qual els Administradors de l'Entitat dominant consideren que no existeixen riscos significatius per aquest aspecte dels quals puguin derivar-se passius de consideració en el futur.

6. Variacions en entitats associades, grup i multigrup

Durant l'exercici 2018 no s'han realitzat ni inversions ni desinversions entre empreses dependents del Grup.

Amb data 12 de febrer de 2018, l'Entitat dominant accedeix a l'ampliació de capital de l'accedora d'start-ups "Accelgrow, S.L." adquirint 2.880 participacions d'un euro de valor nominal cadascuna corresponent al 49% del capital social, fent efectiva una prima d'emissió total de 150 milers d'euros (equivalent a 52 euros per participació) i un percentatge de drets de vot adquirits del 49%.

7. Immobilitzat intangible

El moviment hagut en l'epígraf del balanç consolidat en l'exercici 2018 i 2017 ha estat el següent (en milers d'euros):

Exercici 2018

(Milers d'euros)	Saldo a 31.12.2017	Altes	Baixes o reduccions	Saldo a 31.12.2018
Aplicacions informàtiques				
Cost	1.468	322	(180)	1.610
Amortització acumulada	(1.068)	(172)	180	(1.060)
Deteriorament	-	-	-	-
Total net	400	150	-	550

Exercici 2017

(Milers d'euros)	Saldo a 31.12.2016	Altes	Retirs per baixes o reduccions	Saldo a 31.12.2017
Aplicacions informàtiques				
Cost	1.182	286	-	1.468
Amortització acumulada	(957)	(111)	-	(1.068)
Deteriorament	-	-	-	-
Total net	225	175	-	400

Les addicions de l'immobilitzat corresponen a adquisicions de noves aplicacions informàtiques corresponents al procés d'integració dels sistemes informàtics de les diferents entitats del Grup.

Les baixes de l'immobilitzat corresponen a aplicacions informàtiques en desús totalment amortitzades.

Al tancament de l'exercici 2018 i 2017 el Grup tenia elements de l'immobilitzat intangible totalment amortitzats que seguïen en ús, conforme al següent detall:

(Milers d'euros)	Valor comptable (brut)	Valor comptable (brut)
	31.12.2018	31.12.2017
Aplicacions informàtiques	782	919
Total	782	919

Durant l'exercici 2018 i 2017 el Grup no s'ha registrat cap deteriorament de l'immobilitzat intangible.

8. Immobilitzat material

El moviment hagut en aquest capítol del balanç consolidat en l'exercici 2018 i 2017, així com la informació més significativa que afecta a aquest epígraf, ha estat el següent (en milers d'euros):

Exercici 2018

(Milers d'euros)	Terrenys	Construccions	Mobiliari i instal·lacions	Equips per a processos d'informació	Altres immobilitzats	Total
Cost-						
Saldos a 31 de desembre de 2017	384	227	1.390	316	10	2.327
Addicions	-	-	9	14	-	23
Retirs per baixes o reduccions	-	-	(56)	(149)	-	(205)
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2018	384	227	1.343	181	10	2.145
Amortització acumulada-						
Saldos a 31 de desembre de 2017	-	(150)	(1.170)	(277)	-	(1.597)
Dotacions	-	(13)	(24)	(21)	-	(58)
Retirs per baixes o reduccions	-	-	56	149	-	205
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2018	-	(163)	(1.138)	(149)	-	(1.450)
Pèrdues per deteriorament-						
Saldos a 31 de desembre de 2017	(30)	-	-	-	-	(30)
Addicions	-	-	-	-	-	-
Baixes	-	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2018	(30)	-	-	-	-	(30)
Immobilitzat material net-						
Saldos a 31 de desembre de 2017	354	77	220	39	10	700
Saldos a 31 de desembre de 2018	354	64	205	32	10	664

Durant l'exercici 2018 no ha estat necessari registrar cap deteriorament de l'immobilitzat material.

A l'Annex II s'adjunta el detall dels terrenys i les construccions que són propietat del Grup a 31 de desembre de 2018, classificats com immobilitzat material (ús propi) junt amb l'import de la seva darrera taxació.

Exercici 2017

(Milers d'euros)	Terrenys	Construccions	Mobiliari i instal·lacions	Equips per a processos d'informació	Altres immobilitzats	Total
Cost-						
Saldos a 31 de desembre de 2016	384	227	1.384	295	10	2.300
Addicions	-	-	6	21	-	27
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2017	384	227	1.390	316	10	2.327
Amortització acumulada-						
Saldos a 31 de desembre de 2016	-	(136)	(1.144)	(252)	-	(1.532)
Dotacions	-	(14)	(26)	(25)	-	(65)
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2017	-	(150)	(1.170)	(277)	-	(1.597)
Pèrdues per deteriorament-						
Saldos a 31 de desembre de 2016	(30)	-	-	-	-	(30)
Addicions	-	-	-	-	-	-
Baixes	-	-	-	-	-	-
Traspassos	-	-	-	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2017	(30)	-	-	-	-	(30)
Immobilitzat material net-						
Saldos a 31 de desembre de 2016	354	91	240	43	10	738
Saldos a 31 de desembre de 2017	354	77	220	39	10	700

Durant els exercicis 2018 i 2017 no ha estat necessari registrar cap deteriorament de l'immobilitzat material.

A l'Annex II s'adjunta el detall dels terrenys i les construccions que són propietat del Grup a 31 de desembre de 2018, classificats com immobilitzat material (ús propi) junt amb l'import de la seva darrera taxació.

Al tancament de l'exercici 2018 i 2017, el Grup tenia elements de l'immobilitzat material totalment amortitzats que segueixen en ús, conforme al següent detall:

(Milers d'euros)	Valor comptable (Brut)	Valor comptable (Brut)
	31.12.2018	31.12.2017
Construccions	-	-
Altres immobilitzats material	938	1.068
Total	938	1.068

9. Inversions immobiliàries

Les inversions immobiliàries del Grup es corresponen a immobles destinats a la seva explotació en règim de lloguer.

El moviment produït en aquest capítol del balanç en els exercicis 2018 i 2017, així com la informació més significativa que afecta a aquest epígraf, ha estat el següent:

Exercici 2018

(Milers d'euros)	Terrenys	Construccions	Total
Cost			
Saldos a 31 de desembre de 2017	59	178	237
Addicions	-	-	-
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2018	59	178	237
Amortització acumulada			
Saldos a 31 de desembre de 2017	-	(58)	(58)
Dotacions	-	(6)	(6)
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2018	-	(64)	(64)
Pèrdues per deteriorament			
Saldos a 31 de desembre de 2017	-	(73)	(73)
Addicions	-	-	-
Baixes	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2018	-	(73)	(73)
Inversions immobiliàries			
Saldos a 31 de desembre de 2017	59	47	106
Saldos a 31 de desembre de 2018	59	41	100

Exercici 2017

(Milers d'euros)	Terrenys	Construccions	Total
Cost			
Saldos a 31 de desembre de 2016	59	178	237
Addicions	-	-	-
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2017	59	178	237
Amortització acumulada			
Saldos a 31 de desembre de 2016	-	(53)	(53)
Dotacions	-	(5)	(5)
Retirs per baixes o reduccions	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2017	-	(58)	(58)
Pèrdues per deteriorament			
Saldos a 31 de desembre de 2016	-	(73)	(73)
Addicions	-	-	-
Baixes	-	-	-
Traspassos	-	-	-
Saldos a 31 de desembre de 2017	-	(73)	(73)
Inversions immobiliàries			
Saldos a 31 de desembre de 2016	59	52	111
Saldos a 31 de desembre de 2017	59	47	106

El valor comptable brut correspon al seu cost d'adquisició, que va ser actualitzat a l'1 de gener del 2007, d'acord amb les taxacions efectuades en aplicació del Reial Decret 1317/2008 i la seva modificació del Reial Decret 1736/2010 (vegeu Nota 5.4.). L'import de les revaloritzacions comptables va ser de 137 milers d'euros.

A l'Annex II s'adjunta el detall dels terrenys i construccions que són propietat del Grup a 31 de desembre de 2018 i 2017, classificats com inversions immobiliàries (ús tercers) junt amb l'import de la seva darrera taxació.

Tal com s'indica en la Nota 10, al tancament de l'exercici 2018 i 2017, el Grup tenia contractada una operació d'arrendament operatiu sobre les seves inversions immobiliàries. En els exercicis 2018 i 2017 els ingressos derivats de rendes provinents de les inversions immobiliàries (ús tercers) que són propietat del Grup han estat de 6 milers d'euros, en tots dos exercicis.

Al tancament dels exercicis 2018 i 2017 no existia cap tipus de restricció per a la realització de noves inversions immobiliàries ni per al cobrament dels ingressos derivats de les mateixes ni tampoc en relació amb els recursos obtinguts d'una possible alienació.

10. Arrendaments

10.1. El Grup actua com arrendador

Al tancament de l'exercici 2018 i 2017 el Grup té contractat amb els arrendataris més significatius les següents quotes anuals d'arrendament mínimes (quotes sense IVA), d'acord amb els actuals contractes en vigor, sense tenir en compte repercussió de despeses comunes, increments futurs per IPC, ni actualitzacions futures de rendes pactades contractualment:

Arrendaments operatius Quotes anuals mínimes	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	Exercici 2018	Exercici 2017
Menys d'un any	1	1
Entre un i cinc anys	-	-
Més de cinc anys	-	-
Total	1	1

L'import de les quotes reconegudes com a ingressos en l'exercici 2018 i 2017 és el següent:

	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	2018	2017
Quotes reconegudes en l'exercici	6	6

En la seva posició d'arrendador, el contracte d'arrendament operatiu que té l'Entitat dominant al tancament de l'exercici 2017 correspon a l'arrendament d'un local comercial situat a Manresa. El contracte d'arrendament es va iniciar el 25 de juny de 2007, la durada del mateix és de 10 anys i pot ser renovat anualment, llevat que qualsevol de les parts manifesti la seva voluntat en contra.

10.2. El Grup actua com arrendatari

Al tancament dels exercicis 2018 i 2017, el Grup té contractat amb els arrendadors, les següents quotes anuals d'arrendament mínimes (quotes sense IVA), d'acord amb els actuals contractes en vigor, sense tenir en compte repercussió de despeses comunes, increments futurs per IPC, ni actualitzacions futures de rendes pactades contractualment:

Arrendaments operatius Quotes anuals mínimes	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	Exercici 2018	Exercici 2017
Menys d'un any	88	85
Entre un i cinc anys	18	17
Més de cinc anys	-	-
Total	106	102

L'import de les quotes d'arrendament operatiu reconegudes respectivament com despesa en l'exercici 2018 i 2017 és el següent:

	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	2018	2017
Pagaments mínims per arrendament	227	221

En la seva posició d'arrendatari, els contractes d'arrendament operatiu més significatius que té el Grup al tancament de l'exercici 2018 són els següents:

1. Arrendament d'un local comercial, situat a Barcelona (Via Laietana 39). El contracte d'arrendament es va iniciar el 14 de juliol de 1995, i la durada del mateix és indefinida. Així mateix, els imports per rendes pagades durant l'exercici 2018 i 2017 han ascendit a 71 i 68 milers d'euros. En relació amb les rendes contingents, el contracte està referenciat a increments anuals en funció de l'IPC.
2. Arrendament d'un local comercial, situat a Barcelona (Via Laietana 37, despatxos de la 2ª planta). El contracte d'arrendament ha finalitzat el 31 de juliol de 2015, havent-se renovat per un període de 10 anys. Així mateix, els imports per rendes pagades durant l'exercici 2018 i 2017 han ascendit a 46 i 45 milers d'euros, respectivament.
3. Arrendament d'un local comercial, situat a Barcelona (Via Laietana 37, despatxos 27 a 30). El contracte d'arrendament es va iniciar el 28 de juliol de 2011, i la durada del mateix és de 10 anys. Així mateix, els imports per rendes pagades durant l'exercici 2018 i 2017 han ascendit a 36 i 34 milers d'euros, respectivament.
4. Arrendament d'un local comercial, situat a Barcelona (Via Laietana 37, despatxos 21 a 26). El contracte d'arrendament es va iniciar el 28 de juliol de 2011, i la durada del mateix és de 10 anys. Així mateix, els imports per rendes pagades durant l'exercici 2018 i 2017 han ascendit a 37 i 36 milers d'euros, respectivament.

11. Actius financers

A continuació es detalla el valor en llibres dels diferents actius financers, classificats en funció de les diferents categories previstes en el PCEA d'acord amb les valoracions efectuades d'aquests, a 31 de desembre de 2018 i 2017:

Inversions classificades per categoria d'actius financers i naturalesa	Efectiu i altres actius líquids equivalents	Altres actius financers a valor raonable amb canvis al compte de pèrdues i guanys	Actius financers disponibles per a la venda	Préstecs i partides a cobrar	Cartera a venciment	Total a 31.12.2018
			Valor raonable			
Instruments de patrimoni						
- Inversions financeres en capital	-	-	1.162	-	-	1.162
- Participacions en institucions d'inversió col·lectiva	-	-	2.363	-	-	2.363
- Participacions en fons de capital-risc	-	-	1.145	-	-	1.145
- Altres instruments de patrimoni	-	-	60	-	-	60
Valors representatius de deute	-	-	3.899	-	53.522	57.421
Derivats	-	-	-	-	-	-
Instruments financers híbrids	-	-	-	-	-	-
Inversions per compte dels prenedors d'assegurances de vida que assumeixen el risc de la inversió	-	28.351	-	-	-	28.351
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	999	-	999
Bestretes sobre pòlisses	-	-	-	32	-	32
Actius del mercat monetari	-	-	-	-	-	-
Tresoreria	10.110	-	-	-	-	10.110
Total net	10.110	28.351	8.629	1.031	53.522	101.643

Inversions classificades per categoria d'actius financers i naturalesa	Efectiu i altres actius líquids equivalents	Altres actius financers a valor raonable amb canvis al compte de pèrdues i guanys	Actius financers disponibles per a la venda	Préstecs i partides a cobrar	Cartera a venciment	Total a 31.12.2017
			Valor raonable			
Instruments de patrimoni						
- Participacions en institucions d'inversió col·lectiva	-	-	-	-	-	-
- Participacions en fons de capital-risc	-	-	-	-	-	-
- Altres instruments de patrimoni	-	-	822	-	-	822
Valors representatius de deute	-	-	5.031	-	55.555	60.586
Derivats	-	-	-	-	-	-
Instruments financers híbrids	-	-	-	-	-	-
Inversions per compte dels prenedors d'assegurances de vida que assumeixen el risc de la inversió	-	33.987	-	-	-	33.987
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	1.596	-	1.596
Bestretes sobre pòlisses	-	-	-	5	-	5
Actius del mercat monetari	-	-	-	-	-	-
Tresoreria	3.892	-	-	-	-	3.892
Total net	3.892	33.987	5.853	1.601	55.555	100.888

11.1.a) Actius financers disponibles per la venda

El detall del moviment d'aquest epígraf desglossat per tipus d'instrument a 31 de desembre de 2018 i 2017 es mostra a continuació:

(Milers d'euros)	Actius disponibles per a la venda						Total
	Instruments de patrimoni				Valors representatius de deute	Títols Cooperatius	
	Inversions financeres en capital	Participacions en institucions d'inversió col·lectiva	Participacions en fons de capital risc	Altres instruments de patrimoni			
Valor net comptable a 31 de desembre de 2016	-	30	296	-	2.926	-	3.252
Compres	-	46	450	12	10.643	-	11.151
Interessos implícits meritats	-	-	-	-	-	-	-
Vendes i amortitzacions	-	(15)	-	-	(8.480)	-	(8.495)
Reclassificacions i traspassos	-	-	-	-	-	-	-
Plusvàlues / minusvàlues contra	-	5	-	-	(35)	-	(30)
Imports transferits a la compte de pèrdues i guanys	-	(2)	-	-	(23)	-	(25)
Canvis en les pèrdues per deteriorament de valor	-	-	-	-	-	-	-
Valor net comptable a 31 de desembre de 2017	-	64	746	12	5.031	-	5.853
Compres	1.213	1.606	416	137	5.248	-	8.620
Interessos implícits meritats	-	-	-	-	(38)	-	(38)
Vendes i amortitzacions	(64)	(234)	(63)	(80)	(5.393)	-	(5.834)
Reclassificacions i traspassos	12	1.032	-	(2)	(874)	-	168
Plusvàlues / minusvàlues contra	(4)	(108)	49	(10)	(148)	-	(221)
Imports transferits a la compte de	-	-	-	-	-	-	-
Canvis en les pèrdues per	5	3	(3)	3	73	-	81
Valor net comptable a 31 de desembre de 2018	1.162	2.363	1.145	60	3.899	-	8.629

El Grup manté dos títols cooperatius de Caixa d'Enginyers per un import de total de 200 euros amb l'objectiu de mantenir la condició de cooperativista.

Durant els exercicis 2017 i 2018 l'Entitat dominant no ha registrat cap deteriorament de les inversions classificades a l'epígraf d'"Actius financers disponibles per a la venda".

El valor raonable dels instruments financers s'ha determinat de la següent manera:

- Pels valors de renda fixa la valoració s'obté a través de cotitzacions observades en el mercat o utilitzant tècniques de valoració generalment acceptades en el sector financer.
- La valoració de les participacions en institucions d'inversió col·lectiva i en fons de capital-risc s'ha assimilat al valor liquidatiu publicat per les societats gestores.

Els beneficis i pèrdues obtinguts en les alienacions realitzades en l'exercici són els següents:

(Milers d'euros)	Exercici 2018		Exercici 2017	
	Beneficis per Realització	Pèrdues per Realització	Beneficis per Realització	Pèrdues per Realització
Inversions financeres en capital	17	6	-	-
Participacions en societats d'inversió col·lectiva	1	2	-	-
Participacions en fons de capital risc	22	-	-	-
Altres inversions financeres	-	3	2	-
Valors representatius de deute	27	35	73	38
Dipòsits en entitats de crèdit	-	-	-	-
Total	67	46	75	38

L'import dels interessos meritats a favor del Grup, no cobrats a 31 de desembre de 2018 i 2017, ascendeix a 47 i 55 milers d'euros, en ambdós casos, registrant-se a l'epígraf "d'Altres Actius – Periodificacions" del balanç adjunt.

11.1.b) Cartera a venciment i altres actius financers classificats en Préstecs i partides a cobrar

A continuació es detallen els moviments dels instruments que formen part de la cartera d'inversions mantingudes a venciment, així com els préstecs concedits pel Grup i els dipòsits que es mantenen en entitats de crèdit, tots ells registrats i valorats segons el seu cost amortitzat:

(Milers d'euros)	Inversions mantingudes fins al venciment	Préstecs i comptes a cobrar	
	Valors de renda fixa	Bestretes sobre pòlisses	Dipòsits en entitats de crèdit
Valor net comptable a 31 de desembre de 2016	54.680	23	2.072
Compres / concessions	2.583	16	2.628
Interessos implícits meritats	-	-	-
Vendes i amortitzacions	(1.500)	(34)	(3.139)
Beneficis per realització registrats en el compte de pèrdues i guanys	(208)	-	-
Reclassificacions i traspessos	-	-	35
Beneficis / Pèrdues per vendes imputats a resultats	-	-	-
Dotacions / aplicacions amb abonament a resultats	-	-	-
Canvis en les pèrdues per deteriorament	-	-	-
Valor net comptable a 31 de desembre de 2017	55.555	5	1.596
Compres / concessions	4.152	48	6
Interessos implícits meritats	-	-	-
Vendes i amortitzacions	(6.026)	(21)	(1.626)
Beneficis per realització registrats en el compte de pèrdues i guanys	(159)	-	-
Reclassificacions i traspessos	-	-	1.023
Beneficis / Pèrdues per vendes imputats a resultats	-	-	-
Dotacions / aplicacions amb abonament a resultats	-	-	-
Canvis en les pèrdues per deteriorament	-	-	-
Valor net comptable a 31 de desembre de 2018	53.522	32	999

Els dipòsits en entitats de crèdit vigents a 31 de desembre de 2018 corresponen a un dipòsit mantingut amb Banc Popular i dos amb Banco Caminos, per imports nominals de 999 milers d'euros. Aquests dipòsits tenen associat tipus d'interès fixe, que se situa entre el 0,10% i el 0,15% (a l'exercici 2017 entre el 0,15% i el 0,30%) i el seu venciment és al 2019.

L'import dels interessos meritats a favor del Grup, no cobrats a 31 de desembre de 2018 i 2017, ascendeix a 1.549 i 1.670 milers d'euros, respectivament, registrant-se en l'epígraf "Altres actius - Periodificacions" del balanç adjunt.

Al tancament dels exercicis 2018 i 2017, el valor raonable dels valors classificats dins la cartera de venciment era el següent:

	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	2018	2017
Inversions mantingudes fins al venciment		
Valors de renda fixa	64.456	67.235

Els valors raonables de renda fixa ha estat calculat a través de cotitzacions observades en el mercat o utilitzant tècniques de valoració generalment acceptades en el sector financer.

11.1.c) Efectiu i altres líquids equivalents

Aquest epígraf de l'actiu del balanç adjunt presenta la composició següent a 31 de desembre de 2018 i 2017:

Efectiu i altres actius líquids equivalents	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	31.12.2018	31.12.2017
Tresoreria		
Caixa	4	5
Comptes corrents	10.106	3.887
Total	10.110	3.892

Els comptes corrents han estat remunerats a un tipus d'interès de mercat durant els exercicis 2018 i 2017.

11.2. Venciments

El detall per venciments dels instruments financers classificats per categories als exercicis 2018 i 2017 és el següent:

Exercici 2018

(Milers d'euros)	2019	2020	2021	2022	2023 i següents	Total
Inversions mantingudes fins el venciment:						
Valors de renda fixa	2.117	4.087	9.753	3.608	33.957	53.522
Actius financers disponibles per a la venda:						
Valors de renda fixa	912	-	207	99	2.681	3.899
Préstecs i comptes a cobrar:						
Dipòsits en entitats de crèdit	999	-	-	-	-	999
Total	4.028	4.087	9.960	3.707	36.638	58.420

Exercici 2017

(Milers d'euros)	2018	2019	2020	2021	2022 i següents	Total
Inversions mantingudes fins el venciment:						
Valors de renda fixa	6.075	2.143	4.077	9.833	33.427	55.555
Actius financers disponibles per a la venda:						
Valors de renda fixa	394	1.462	-	468	2.707	5.031
Préstecs i comptes a cobrar:						
Dipòsits en entitats de crèdit	1.153	443	-	-	-	1.596
Total	7.622	4.048	4.077	10.301	36.134	62.182

11.3. Informació sobre la naturalesa i el nivell de risc dels instruments financers

La gestió i custòdia de les inversions del Grup està externalitzada a gestors com Banca March, A&G i CaixaBank, sota el control i seguiment de l'equip de l'Entitat dominant. Per altra banda, l'Entitat dominant, té implementada una metodologia pel control dels seus riscos financers.

A continuació s'indiquen els principals riscos financers que impacten al Grup:

Risc de crèdit

Amb caràcter general el Grup manté la seva tresoreria i actius líquids equivalents en entitats financeres d'elevada solvència.

En relació amb el risc de crèdit associat als instruments financers, la política establerta per l'Entitat dominant es concreta en dos principis bàsics:

- Prudència en les inversions en renda fixa.
- Diversificació en sectors i emissors.

Risc de liquiditat

Amb la finalitat d'assegurar la liquiditat i poder atendre tots els compromisos de pagament que es deriven de la seva activitat, el Grup disposa de la tresoreria que mostra en el seu balanç. D'altra banda, és important destacar que les inversions financeres estan materialitzades gairebé en la seva totalitat en títols cotitzats en mercats organitzats que permetrien la presa de mesures en cas que es pogués produir alguna situació de tensió de liquiditat.

Risc de mercat (inclou tipus d'interès, tipus de canvi i altres riscos de preu)

Tant la tresoreria com la renda fixa del Grup estan exposades al risc de tipus d'interès, el qual podria generar un efecte advers en els resultats financers i en els fluxos de caixa. L'Entitat dominant realitza periòdicament diferents anàlisis de sensibilitat de les seves carteres al risc de mercat derivat principalment de l'evolució dels tipus d'interès i de les borses.

En relació al risc de tipus de canvi, a 31 de desembre de 2018 i a 31 de desembre de 2017 no hi havia saldo en moneda diferent a l'euro.

L'Entitat dominant disposa d'una aplicació informàtica denominada RISKO, que permet implementar un sistema de control i mesura del risc de mercat i risc de crèdit. Addicionalment, aquesta aplicació, permet el càlcul de determinats paràmetres financers a efectes de càlcul dels requeriments de Solvència II.

A continuació es proporciona informació quantitativa de l'exposició de l'Entitat dominant als diferents riscos que han estat descrits, a 31 de desembre de 2018 per a la cartera de venciment:

Diversificació geogràfica

País	(Milers d'euros)	
	Valors representatius de deute	Pes
Espanya	34.143	64%
Itàlia	5.229	10%
Estats Units	4.269	8%
Portugal	2.684	5%
França	3.022	6%
Polònia	1.197	2%
Noruega	1.000	2%
Alemanya	983	2%
Mèxic	995	2%
Total	53.522	100%

Diversificació sectorial

Sector	(Milers d'euros)	
	Valors representatius de deute	Pes
Govern	36.751	69%
Financer	4.160	8%
Indústria	3.306	6%
Consum	2.132	4%
Utilities	3.652	7%
Telecomunicacions	1.525	3%
Energia	1.996	4%
Total	53.522	100%

Qualitat creditícia(*)

Rating	(Milers d'euros)	
	Valors representatius de deute	
	Cost amortitzat	Pes
Entre AA- y AAA	2.857	5%
Entre A- y A+	22.773	43%
Entre BBB- y BBB+	23.200	43%
Entre BB- y BB+	4.692	9%
Total	53.522	100%

(*)Correspon als ratings publicats amb anterioritat a la data de formulació d'aquests comptes anuals.

11.4. Solvència II

Des de la publicació de La Directiva 2009/138 / CE del Parlament i del Consell, de 25 de novembre de 2009, sobre l'assegurança de vida, l'accés a l'activitat d'assegurança i de reassuradora i el seu exercici, d'ara endavant Directiva de Solvència II, s'han vingut publicant mesures temporals per facilitar la progressiva adaptació de les entitats asseguradores i reassuradores al nou règim establert a la directiva. L'entrada en vigor plena es va produir l'1 de gener de 2016. En aquest sentit, el Reglament Delegat (UE) 2015/35 de la Comissió de 10 d'octubre de 2014 pel qual es completa la Directiva esmentada, la Llei d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reassuradores (Llei 20/2015, de 14 de juliol de 2015) juntament amb el Reglament d'ordenació, supervisió i solvència de les entitats asseguradores i reassuradores (RD 1060/2015, de 20 de novembre de 2015) constitueixen els textos legals bàsics que regulen els requeriments del nou règim de Solvència II.

La normativa esmentada anteriorment contempla, entre altres aspectes, l'establiment a 1 de gener de 2016 xifres de capital de solvència estàndard o requeriment estàndard de capital (CSO) i de capital mínim obligatori (CMO) i fons per a la seva cobertura que són resultat de la consideració, a efectes de l'anomenat en aquesta normativa com balanç econòmic, de criteris en relació amb el reconeixement i valoració d'actius i passius (balanç econòmic) que són, com es descriu en els paràgrafs següents, substancialment diferents dels utilitzats per a reflectir la posició financera i patrimonial de l'Entitat dominant en els seus comptes anuals consolidats adjunts formulats d'acord amb el marc normatiu d'informació financera aplicable a l'Entitat dominant.

L'objectiu principal perseguit per la regulació de Solvència II és protegir l'assegurador mitjançant una millora del control i del mesurament dels riscos de mercat, subscripció, operacionals, de crèdit i de liquiditat als quals estan exposades les entitats asseguradores a través de tres pilars o principis:

- Pilar I: Requeriments quantitius l'objectiu dels quals es el d'establir el capital de solvència obligatori a través de la determinació prèvia d'un "balanç econòmic" enfocat al risc i valorat a valors de mercat.
- Pilar II: Requeriments qualitius amb exigències en matèria de governança de les entitats (processos de supervisió) que afecten l'organització i direcció de les entitats obligades a afrontar processos d'identificació, mesurament i gestió activa del risc així com l'avaluació prospectiva dels riscos i del capital de solvència.
- Pilar III: Requeriments de transparència que desenvolupa la comunicació de la informació que precisen, d'una banda el supervisor (DGSFP) i per un altre el mercat, l'objectiu del qual és afavorir la disciplina de mercat i contribuir a la transparència i estabilitat financera.

A la data de formulació dels presents comptes anuals consolidats, els Administradors de l'Entitat dominant confirmen que s'ha realitzat l'avaluació periòdica interna dels riscos i solvència i compleixen amb les necessitats globals de solvència tenint en compte el seu perfil de risc, els límits de tolerància de risc aprovats així com l'estratègia de negoci.

Els Administradors de l'Entitat Dominant ratifiquen que l'Entitat compleix amb les necessitats globals de capital en el marc normatiu vigent i aquesta informació serà subministrada en l'Informe de Situació Financera i de Solvència.

12. Inversions per compte dels prenedors d'assegurança de vida que assumeixen el risc de la inversió

Els instruments financers que es troben afectes a assegurances de vida en què els prenedors assumeixen el risc de la inversió es classifiquen a la cartera d'Altres actius financers a valor raonable amb canvis al compte de pèrdues i guanys. El desglossament per naturalesa de la inversió a 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
Inversions per compte dels prenedors d'assegurances de vida que assumeixen el risc de la inversió	Altres actius financers a valor raonable amb canvis al compte de pèrdues i guanys	Altres actius financers a valor raonable amb canvis al compte de pèrdues i guanys
	31.12.2018	31.12.2017
Dipòsits en entitats de crèdit	3.616	5.395
Participacions en Institucions d'inversió col·lectiva	23.831	27.891
Valors representatius de deute	904	701
Total	28.351	33.987

La provisió d'assegurances de vida quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors ascendeix a 28.351 milers d'euros a 31 de desembre de 2018 (33.987 milers d'euros a 31 de desembre de 2017).

A continuació es detalla el moviment experimentat per les inversions durant l'exercici 2018 i 2017:

(Milers d'euros)	Participació en Institucions d'inversió col·lectiva	Valors representatius de deute	Dipòsits en entitats de crèdit	Total
Saldo a 31 de desembre de 2016	18.790	5.610	7.192	31.592
Entrades per:				
Compres	14.805	683	7.527	23.016
Revaloritzacions i interessos	890	1.013	21	1.924
Sortides per:	-	-	-	-
Vendes	(6.448)	(6.406)	(9.345)	(22.199)
Depreciacions	(147)	(199)	-	(346)
Reclassificacions	-	-	-	-
Saldo a 31 de desembre de 2017	27.891	701	5.395	33.987
Entrades per:				
Compres	6.163	1.054	1.770	8.987
Revaloritzacions i interessos	1.198	22	6	1.226
Sortides per:	-	-	-	-
Vendes	(7.471)	(710)	(3.555)	(11.736)
Depreciacions	(3.782)	(163)	-	(3.945)
Reclassificacions	(168)	-	-	(168)
Saldo a 31 de desembre de 2018	23.831	904	3.616	28.351

Durant l'exercici 2018, l'Entitat dominant ha contractat diversos dipòsits per import total de 3.616 milers d'euros, que ofereixen una remuneració d'un tipus d'interès entre 0,10% i el 0,15%. El venciment d'aquests dipòsits és durant l'exercici 2019.

El valor de mercat de les inversions per compte dels prenedors de les assegurances que assumeixen el risc de la inversió s'obté de manera similar al valor de mercat de les inversions pròpies de l'Entitat dominant de la mateixa naturalesa.

Atès que l'Entitat dominant registra els canvis en el valor raonable d'aquests actius en el compte de pèrdues i guanys de forma simètrica a la variació de la provisió d'assegurances de vida d'aquestes assegurances, no es produeix cap asimetria comptable.

13. Crèdits i altres comptes a cobrar

El detall dels crèdits i altres comptes a cobrar derivats de contractes d'assegurança, reassegurança i juntament amb altres crèdits, a 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

Préstecs i comptes a cobrar	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	31.12.2018	31.12.2017
Crèdits per operacions d'assegurança directe	314	273
- Prenedors de l'assegurança - Rebuts pendents	395	345
- (Provisió per a primes pendents de cobrament)	(81)	(72)
Crèdits per operacions de reassegurança	47	28
Altres crèdits:	905	786
- Crèdits amb Administracions Públiques	93	78
- Resta de crèdits	812	708
Total	1.266	1.087

El moviment i detall de les pèrdues de valor registrades en l'exercici 2018 i 2017 es detallen en el quadre següent, havent-se registrat les diferents variacions en els epígrafs "Altres despeses tècniques – Variació del deteriorament per insolvències" dels comptes de pèrdues i guanys tècnics de vida / no vida.

(Milers d'euros)	Provisió per a primes pendents de cobrament
Saldos a 31 de desembre de 2016	(66)
Dotacions amb càrrec a resultats	(857)
Aplicacions amb abonament a resultats	851
Saldos a 31 de desembre de 2017	(72)
Dotacions amb càrrec a resultats	(947)
Aplicacions amb abonament a resultats	938
Saldos a 31 de desembre de 2018	(81)

El detall dels "Altres crèdits – Resta de crèdits" del balanç a 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

Altres crèdits	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	31.12.2018	31.12.2017
Resta de crèdits:		
Comissió de gestió de Fons de Pensions	28	47
Fiances constituïdes	23	23
Clients per vendes i prestació de serveis	253	418
Altres	508	220
Total	812	708

14. Dèbits i partides a pagar

El detall dels deutes i altres comptes a pagar derivats dels contractes d'assegurança i reassegurança, juntament amb altres deutes, a 31 de desembre de 2018 i 2017 és el següent:

Dèbits i partides a pagar	(Miler d'euros)	(Miler d'euros)
	31.12.2018	31.12.2017
Dipòsits rebuts per reassegurança cedida	375	402
Deutes per operacions de reassegurança	203	168
Altres deutes:		
- Deutes amb les Administracions Públiques	273	219
- Altres deutes	2.528	2.817
Total	3.379	3.606

En el subepígraf “Altres deutes” queden incloses les següents partides a 31 de desembre de 2018 i 2017:

Altres deutes	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	31.12.2018	31.12.2017
Deutes amb les Administracions Públiques:		
Hisenda pública creditora per IVA	26	58
Hisenda pública creditora por retencions practicades	193	108
Altres entitats públiques (Consorti, impost sobre primes, etc.)	2	2
Organismes de la Seguretat Social	52	51
	273	219
Resta d'altres deutes:		
Creditors per prestacions de serveis	367	450
Creditors variis	974	1.231
Primes pendents de liquidar a companyies	835	805
Remuneracions pendents de pagament	352	331
	2.528	2.817
Total	2.801	3.036

14.1 Informació sobre els aplaçaments de pagament a proveïdors en operacions comercials

A continuació es detalla la informació requerida per la Disposició adicional tercera de la Llei 15/2010, de 5 de juliol (modificada a través de la Disposició final segona de la Llei 31/2014, de 3 de desembre) preparada conforme a la Resolució de l'ICAC de 29 de gener de 2016, sobre la informació a incorporar a la memòria dels comptes anuals en relació amb el termini mig de pagament a proveïdors en operacions comercials.

Concepte	2018	2017
	Dies	Dies
Període mig de pagament a proveïdors	21,92	19,48
Rati d'operacions pagades	19,99	19,41
Rati d'operacions pendents de pagament	54,45	20,45
	Import	Import
	(milers d'euros)	(milers d'euros)
Total pagaments realitzats	4.943	4.896
Total pagaments pendents	292	368

Conforme a la Resolució de l'ICAC, per al càlcul del període mig de pagament a proveïdors s'han tingut en compte les operacions comercials corresponents a les entregues de bens o prestacions de serveis meritedes des de la data d'entrada en vigor de la Llei 31/2014, de 3 de desembre.

Es consideren proveïdors, a efectes exclusius de donar la informació prevista en aquesta Resolució, als creditors comercials per deutes amb subministradors de bens o serveis, inclosos a les partides “Altres deutes amb entitats del grup i associades” i “Altres deutes” del passiu corrent del balanç de situació.

S'entén per “Període mig de pagament a proveïdors” el termini que transcorre des de la entrega dels bens o la prestació dels serveis a càrrec del proveïdor i el pagament material de la operació.

El termini màxim legal de pagament aplicable al Grup a l'exercici 2018 segons la Llei 3/2004, de 29 de desembre, per la que s'estableixen mesures de lluita contra la morositat a les operacions comercials, és de 30 dies.

15. Situació fiscal

15.1. Conciliació del resultat comptable i la base imposable fiscal

La conciliació entre el resultat comptable i la base imposable de l'Impost sobre Societats és la següent:

Exercici 2018:

	(Milers d'euros)		
	Augment	Disminució	Import
Resultat comptable abans d'impostos	-	-	841
Diferències permanents:			
Positives/Negatives	-	-	-
Diferències temporals:			
Positives			
Sistema de previsió Social	84	-	84
Dotació amortització reval. Immobles	13	-	13
Provisió per insolvències no deduïble	2	-	2
Libertat amortització 2009 (D.A. 11ª TRLIS)	-	-	-
Libertat amortització 2010 (D.A. 11ª TRLIS)	-	-	-
Libertat amortització 2011 (D.A. 11ª TRLIS)	-	-	-
Altres provisions tècniques	75	-	75
Negatives:			
Reserva de capitalització	-	(13)	(13)
Provisió per insolvències deduïbles	-	(2)	(2)
Reversió Limitació 30% Amort 2013 (10 anys Lineal)	-	(2)	(2)
Reversió Limitació 30% Amort 2014 (10 anys Lineal)	-	(3)	(3)
Base Imposable (resultat fiscal)	174	(20)	995

El Grup registra en l'epígraf "Actius fiscals – Actius per impost corrent del balanç adjunt, el saldo a cobrar d'Hisenda Pública per la liquidació de l'Impost de Societats de l'exercici 2018 de l'Entitat dominant.

Exercici 2017:

	(Milers d'euros)		
	Augment	Disminució	Import
Resultat comptable abans d'impostos	-	-	830
Diferències permanents:			
Positives/Negatives	6	-	6
Diferències temporals:			
Positives			
Sistema de previsió Social	81	-	81
Dotació amortització reval. Immobles	13	-	13
Provisió per insolvències no deduïble	3	-	3
Libertat amortització 2009 (D.A. 11ª TRLIS)	4	-	4
Libertat amortització 2010 (D.A. 11ª TRLIS)	4	-	4
Libertat amortització 2011 (D.A. 11ª TRLIS)	-	-	-
Recàrrecs AEAT	-	-	-
Negatives:			
Provisió per insolvències deduïbles	-	(1)	(1)
Reversió Limitació 30% Amort 2013 (10 anys Lineal)	-	(2)	(3)
Reversió Limitació 30% Amort 2014 (10 anys Lineal)	-	(3)	(3)
Base Imposable (resultat fiscal)	111	(20)	921

15.2. Conciliació entre el resultat comptable i la despesa per Impost de Societats

La conciliació entre el resultat comptable i la despesa per Impost sobre Societats és la següent:

(Milers d'euros)	2018	2017
Resultat comptable abans d'impostos	842	830
Quota al 25%	211	208
Diferències permanents	(3)	(2)
Diferències temporals	-	1
Deduccions:		
Per donatius	-	(2)
Per contractació de discapacitats	(1)	
Per IT	(34)	(37)
Total impost de societats reconegut al compte de pèrdues i guanys	173	166

15.3. Desglossament de la despesa per Impost de Societats

A continuació es mostra el desglossament de la despesa per Impost de Societats dels exercicis 2018 i 2017:

(Milers d'euros)	2018	2017
Impost corrent		
Per operacions continuades	214	190
Impost diferit		
Per operacions continuades	(41)	(24)
Total despesa (ingrés) a Pèrdues i Guanys	173	166

15.4. Impostos reconeguts al Patrimoni Net

El detall dels impostos reconeguts directament en el Patrimoni net són els següents:

Exercici 2018

Impostos reconeguts directament al patrimoni net	(Milers d'euros)			
	Saldo al inici de l'exercici	Augments	Disminucions	Saldo al final de l'exercici
Actius per impost diferit:				
Actius disponibles per a la venda	-	8	-	8
Guanys/pèrdues actuàries per compromisos per pensions	54	14	(5)	63
Passius per impost diferit				
Revalorització immobilitzat	77	-	(3)	74
Actius disponibles per a la venda	18	7	-	25

Exercici 2017

Impostos reconeguts directament al patrimoni net	(Milers d'euros)			
	Saldo al inici de l'exercici	Augments	Disminucions	Saldo al final de l'exercici
Actius per impost diferit:				
Actius disponibles per a la venda	-	-	-	-
Guanys/pèrdues actuàries per compromisos per pensions	13	51	(10)	54
Passius per impost diferit				
Revalorització immobilitzat	81	7	(11)	77
Actius disponibles per a la venda	4	14	-	18

15.5. Actius per impost diferit registrats

El detall del saldo d'aquest compte al tancament de l'exercici 2018 i 2017 és el següent:

(Milers d'euros)	31.12.2018	31.12.2017
Diferències temporals (Impostos anticipats):		
Cartera – Disponible per a la venda	72	39
Guany/pèrdues actuàries per compromisos per pensions	175	154
Crèdits per pèrdues a compensar	-	-
Drets per deduccions pendents d'aplicació	-	-
Altres	179	141
Total actius per impost diferits	426	334

Els actius per impostos diferits indicats anteriorment han estat registrats en el balanç, ja que els Administradors de l'Entitat dominant han considerat que, conforme a la millor estimació sobre els resultats futurs de la mateixa, incloent determinades accions de planificació fiscal, es probable que es recuperin aquests actius.

D'acord amb la legislació vigent, les pèrdues fiscals d'un exercici poden compensar-se a efectes impositius amb els beneficis dels divuit exercicis següents. A data de tancament dels exercicis 2018 i 2017 el Grup no tenia bases imposables negatives pendents de compensar.

15.6. Passius per impost diferit

El detall del saldo d'aquest compte al tancament de l'exercici 2018 i de l'exercici 2017 és el següent:

(Milers d'euros)	31.12.2018	31.12.2017
Passius per impostos diferits:		
Cartera – Disponible per a la venda	28	10
Re valorització immobles	75	78
Compromisos per pensions	89	88
Lliure amortització immobilitzat material	6	8
Total passius per impost diferits	198	184

15.7. Exercicis pendents de comprovació i actuacions inspectores

Segons estableix la legislació vigent, els impostos no poden considerar-se definitivament liquidats fins que les declaracions presentades hagin estat inspeccionades per les autoritats fiscals o hagi transcorregut el termini de prescripció de quatre anys. Al tancament de l'exercici 2018 el Grup té oberts a inspecció els exercicis 2014 i següents de l'Impost sobre Societats i de l'exercici 2015 en endavant per als altres impostos que li són d'aplicació.

Els Administradors de l'Entitat dominant consideren que s'han practicat adequadament les liquidacions dels esmentats impostos, pel que, encara que sorgissin discrepàncies en la interpretació de la normativa vigent pel tractament fiscal atorgat a les operacions, els eventuals passius resultants, en cas de materialitzar-se, no afectarien de manera significativa als comptes anuals consolidats adjunts.

16. Informació tècnica

16.1. Provisions tècniques

El moviment de les provisions tècniques durant l'exercici 2018 ha estat el següent:

Provisions tècniques	(Milers d'euros)			
	Saldo a 31.12.2017	Dotacions	Aplicacions	Saldo a 31.12.2018
Negoci directe:				
Provisió d'assegurances de vida - Prov. Matemàtica	57.673	64.558	(57.673)	64.558
Provisió d'assegurances quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors de l'assegurança	33.987	28.351	(33.987)	28.351
Provisió per prestacions	1.200	1.017	(1.200)	1.017
Altres provisions tècniques	-	75	-	75
	92.860	94.000	(92.860)	94.000
Participació de la reassegurança en les provisions tècniques:				
Provisió per prestacions	432	496	(432)	496
	432	496	(432)	496

El moviment de les provisions tècniques durant l'exercici 2017 va ser el següent:

Provisions tècniques	(Milers d'euros)			
	Saldo a 31.12.2016	Dotacions	Aplicacions	Saldo a 31.12.2017
Negoci directe:				
Provisió d'assegurances de vida - Prov. Matemàtica	60.676	57.673	(60.676)	57.673
Provisió d'assegurances quan el risc de la inversió l'assumeixen els prenedors de l'assegurança	31.592	33.987	(31.592)	33.987
Provisió per prestacions	738	1.200	(738)	1.200
Altres provisions tècniques	-	-	-	-
	93.006	92.860	(93.006)	92.860
Participació de la reassegurança en les provisions tècniques:				
Provisió per prestacions	154	432	(154)	432
	154	432	(154)	432

16.2. Gestió i exposició al risc

Objectius, polítiques i Gestió de Riscos

D'acord amb l'evolució dels sistemes de gestió de riscos en les àrees financera i asseguradora, i de forma especial amb les noves aportacions de Solvència II, l'Entitat dominant ha continuat avançant en l'anàlisi dels riscos que li són propis. Tal i com hem comentat anteriorment l'Entitat dominant va engegar el 2008 un projecte per mesurar, controlar i gestionar els riscos no operacionals (risc de mercat, de crèdit i de tipus d'interès) de l'Entitat dominant, mitjançant un nou aplicatiu creat a tal efecte.

Gestió i exposició al Risc Tècnic del negoci de vida

1. Provisions Tècniques: l'Entitat dominant revisa periòdicament el càlcul de les provisions tècniques mitjançant eines financeres-actuarials, càlculs de suficiència de tipus tècnics i despeses.
2. Risc de Subscripció: l'Entitat dominant disposa de normatives internes per gestionar aquest risc, així com l'assessorament dels reasseguradors que també participen en la selecció mitjançant les seves eines de tarificació i per consulta directa. La contractació d'assegurances de vida-risc i malaltia implica el compliment del qüestionari de salut i revisions mèdiques per part de l'assegurat, segons el cas. Aquests són revisats i valorats per l'assessoria mèdica de l'Entitat dominant amb l'assessorament dels reasseguradors.
3. Reassegurança: la gestió d'aquest risc està basada en buscar una cobertura global del risc i una bona dispersió de les cessions, col·locant participacions dels diversos contractes entre companyies reasseguradores de bona solvència, capacitat i prestigi internacional/nacional. La gestió de la reassegurança depèn de les àrees tècniques i comercial de l'Entitat dominant que té autonomia per negociar amb els diferents reasseguradors i la contractació es porta a terme des de la Direcció General de l'Entitat dominant.

Els contractes principals que es gestionen amb els reasseguradors són: d'excedent (per a les garanties d'invalidesa i defunció), de quota-part (per a la garantia de dependència) i un d'excés de pèrdues (catastròfic).

16.3. Informació relacionada amb l'assegurança de vida

La composició de l'assegurança de vida (negoci directe), per volum de primes durant els exercicis 2018 i 2017 és la següent:

Assegurances de vida (directe)	(Milers d'euros)	(Milers d'euros)
	2018	2017
Primes per contractes d'assegurances individuals	15.069	11.307
Primes per contractes d'assegurances col·lectives	-	-
Total	15.069	11.307
Primes periòdiques	1.867	1.958
Primes úniques	13.202	9.349
Total	15.069	11.307

En els exercicis 2018 i 2017 la major part del volum de primes de l'assegurança de vida correspon a primes de contractes en que el subscriptor assumeix el risc d'inversió.

Les condicions tècniques de les modalitats d'assegurança de vida en vigor el 31 de desembre de 2018 són les següents:

Modalitat	(Milers d'euros)		Taules utilitzades	Interès tècnic	Té Participació en beneficis?
	Primes	Provisions Matemàtiques a 31.12.2018			
Vida	1.828	6.900	PASEM 2010 H (75%) / GKM-95 (85%) PEAIM 2007	0,98%	NO
Rendes d'invalidesa	811	4.612	Individual / PASEM 2010 H	0,98%	NO
Renda estudis	114	119	PASEM 2010 / GKM-95 (85%) (Correg. OM77)	0,98%	NO
Dependència Pla d'Estalvi Multiversió	313	3.140	Münchener (Pròpia)	0,98%	NO
Garantit, Vida Jubilació i No Garantit (risc prenedor)	7.366	58.543	PASEM 2010 H (Garantit)	(1)	NO
Pla de Previsió Assegurat	4.043	18.105	PASEM 2010 H	(2)	NO
Pla de Previsió Social Empresarial	21	279	PASEM 2010 H	(2)	NO
Pla d'Estalvi Tax Free SIALP	573	1.210	PASEM 2010 H	1,50% (3)	NO
Total	15.069	92.908			

(1) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa i de l'import garantit. Per a la modalitat Garantit, aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i ha oscil·lat entre un 0,01% i un 1,25% durant l'exercici 2018; per a la modalitat vida jubilació, el tipus d'interès es situa al 4% o al 5% segons sigui el cas.

(2) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa. Aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i durant l'exercici 2018 s'ha mantingut a l'1,95%.

(3) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa i de l'import garantit. Aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i durant l'exercici 2018 s'ha mantingut a l'1,50%.

Així mateix, la mateixa informació referida al tancament de l'exercici 2017 és la següent:

Modalitat	(Milers d'euros)		Taules utilitzades	Interès tècnic	Té Participació en beneficis?
	Primes	Provisions matemàtiques a 31.12.2017			
Vida	1.852	7.100	PASEM 2010 -KM-95 (85%)	1,00%	NO
Rendes d'invalidesa	713	4.637	GKM-95 (85%) / EVK-90 (28%)	1,00%	NO
Renda estudis	118	147	PASEM 2010-85% GKM-95 (Correg. OM77)	1,00%	NO
Dependència Pla d'Estalvi Multiversió	296	3.021	Münchener (Pròpia)	1,00%	NO
Garantit, Vida Jubilació i No Garantit (risc prenedor)	5.790	59.246	PASEM 2010 H (Garantit)	(1)	NO
Pla de Previsió Assegurat	2.214	16.577	PASEM 2010 H	(2)	NO
Pla de Previsió Social Empresarial	21	263	PASEM 2010 H	(2)	NO
Pla d'Estalvi Tax Free SIALP	312	668	PASEM 2010 H	1,50% (3)	NO
Total	11.316	91.659			

(1) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa i de l'import garantit. Per a la modalitat Garantit, aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i ha oscil·lat entre un 0,01% i un 1,75% durant l'exercici 2017; per a la modalitat vida jubilació, el tipus d'interès es situa al 4% o al 5% segons sigui el cas.

(2) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa. Aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i durant l'exercici 2017 s'han mantingut entre el 1,95% i el 2,15%.

(3) El tipus d'interès tècnic depèn de la data de contractació de la pòlissa i de l'import garantit. Aquest tipus d'interès es revisa trimestralment i durant l'exercici 2017 s'han mantingut a 1,50%.

Els principals productes de vida que ofereix l'Entitat dominant es descriuen a continuació:

- La modalitat de Vida Temporal, anual renovable, consisteix en el pagament d'un capital en cas de defunció o invalidesa absoluta i permanent.
- La modalitat renda d'invalidesa consisteix en el pagament d'una pensió mensual per l'assegurat que per accident o malaltia, quedi afectat per una invalidesa permanent.
- La modalitat de Renda Estudis consisteix en el pagament d'una renda temporal mensual en cas de mort o invalidesa permanent i absoluta de l'assegurat; en cas d'invalidesa es paga a l'assegurat i en cas de mort al fill de l'assegurat.
- La modalitat de dependència consisteix en el pagament d'una renda mensual vitalícia que l'assegurat percebrà quan es trobi en situació de dependència, segons el reglament de la prestació.
- El Pla d'Estalvi Multinversió és un producte d'estalvi, que engloba dues modalitats:
  - Garantit: es garanteix un tipus d'interès sobre el capital aportat.
  - No garantit: la inversió dels prenedors de l'assegurança es fa en actius financers com institucions d'inversió col·lectiva i dipòsits. El prenedor assumeix el risc de la inversió.
- El Pla de Previsió Assegurat és un producte de jubilació que gaudeix del mateix tractament fiscal i de liquiditat que els Plans de Pensions. Això fa que hi hagin traspassos entre els mencionats instruments.
- El Pla de Previsió Social Empresarial (PPSE) es un instrument d'estalvi destinat a la jubilació que permet complementar o convertir-se en l'alternativa als plans de pensions de treball, amb l'avantatge diferencial d'anar acumulant un capital amb una rendibilitat garantida.
- El "Pla d'Estalvi Tax Free SIALP" és una assegurança individual d'estalvi on el prenedor paga una quota (única o varies), i com a contraprestació s'abona el valor acumulat en cas de supervivència; en cas de defunció s'abona el valor acumulat incrementat en un percentatge determinat.

16.4. Informació relacionada amb l'assegurança de no vida

16.4.1.- Ingressos i despeses tècniques per rams

La composició dels ingressos i despeses tècniques per rams, pels rams més importants de l'Entitat dominant, en els exercicis 2018 es presenta a continuació:

(Milers d'euros)	ACCIDENTS	SALUD
a) Quotes meritedes assegurança directa	458	979
b) Variació provisió per a quotes pendents de cobrament	(2)	(3)
c) Quotes a la reassegurança cedida	(269)	-
Total I.1.QUOTES DE L'EXERCICI	187	976
a) Ingressos d'inversions	90	259
b) Aplicació correcció de valor inversions	-	-
c) Benefici en la realització d'inversions	2	7
Total I.2.INGRESSOS DE LES INVERSIONS	92	266
I.3.ALTRES INGRESSOS TÈCNICS	1	3
a) Prestacions pagades	(167)	(850)
b) Prestacions pagades per la reassegurança	133	-
c) Variació provisió per a prestacions	(10)	(46)
d) Variació provisió per a prestacions de la reassegurança	30	-
e) Altres despeses imputables a prestacions	(6)	(37)
Total I.4.SINISTRALITAT DE L'EXERCICI NETA DE REASSEGURANÇA	(20)	(933)
I.5. VARIACIÓ ALTRES PROVISIONS TÈCNiques NETES DE REASSEGURANÇA	-	-
I.6. PARTICIPACIÓ EN BENEFICIS I EXTORNS DE QUOTA	-	-
a) Despeses d'adquisició	(90)	(159)
b) Despeses d'administració	(12)	(26)
c) Comissions i participacions en la reassegurança cedida	121	-
Total I.7.DESPESES D'EXPLOTACIÓ NETES	19	(185)
I.8. VARIACIÓ DE LA PROVISIÓ D'ESTABILITZACIÓ	-	-
I.9. ALTRES DESPESES TÈCNiques	(36)	(74)
a) Despeses de gestió de les inversions	(12)	(35)
b) Correccions de valor de les inversions	-	-
c) Pèrdues procedents de les inversions	(1)	(3)
Total I.10.DESPESES DE LES INVERSIONS	(13)	(38)
Resultat de l'exercici	230	15

Atès que la totalitat de les pòlisses emeses per l'Entitat dominant tenen una data de venciment 31 de desembre i una duració màxima anual, la vigència de les mateixes coincideix amb l'any natural, i donat que no existeixen variacions significatives en les provisions tècniques per prestacions, els comptes tècnics bàsicament coincideixen amb el resultat tècnic per any d'ocurrència del període.

La composició dels ingressos i despeses tècniques per rams, pels rams més importants de l'Entitat dominant en l'exercici 2017 es presenta a continuació:

(Milers d'euros)	ACCIDENTS	SALUT
a) Quotes meritades assegurança directa	480	997
b) Variació provisió per a quotes pendents de cobrament	(1)	(2)
c) Quotes a la reassegurança cedida	(283)	-
Total I.1.QUOTES DE L'EXERCICI	196	995
a) Ingressos d'inversions	93	266
b) Aplicació correcció de valor inversions	-	-
c) Benefici en la realització d'inversions	2	7
Total I.2.INGRESSOS DE LES INVERSIONS	95	273
I.3.ALTRES INGRESSOS TÈCNICS	1	1
a) Prestacions pagades	(54)	(864)
b) Prestacions pagades per la reassegurança	27	-
c) Variació provisió per a prestacions	(107)	(53)
d) Variació provisió per a prestacions de la reassegurança	72	-
e) Altres despeses imputables a prestacions	(2)	(49)
Total I.4.SINISTRALITAT DE L'EXERCICI NETA DE REASSEGUANÇA	(64)	(966)
I.5. VARIACIÓ ALTRES PROVISIONS TÈCNiques NETES DE REASSEGUANÇA	-	-
I.6. PARTICIPACIÓ EN BENEFICIS I EXTORNS DE QUOTA	-	-
a) Despeses d'adquisició	(84)	(151)
b) Despeses d'administració	(10)	(23)
c) Comissions i participacions en la reassegurança cedida	157	-
Total I.7.DESPESES D'EXPLOTACIÓ NETES	63	(174)
I.8. VARIACIÓ DE LA PROVISIÓ D'ESTABILITZACIÓ	-	-
I.9. ALTRES DESPESES TÈCNiques	(33)	(67)
a) Despeses de gestió de les inversions	(5)	(16)
b) Correccions de valor de les inversions	-	-
c) Pèrdues procedents de les inversions	(1)	(2)
Total I.10.DESPESES DE LES INVERSIONS	(6)	(18)
Resultat de l'exercici	251	45

16.5. Evolució de la provisió per prestacions pendents de declaració

L'evolució de la provisió per a prestacions pendents de liquidació i declaració de l'assegurança directa, constituïdes a 31 de desembre de 2018 i 2017, es mostra a continuació:

(Milers d'euros)	Sinistres pendents de liquidació i sinistres pendents de declaració a 31.12.2017			
	Provisió a 31.12.2017	Pagaments de l'exercici 2018	Provisió a 31.12.2018	Superàvit / Dèficit
No vida	408	271	74	63
Vida	753	529	188	36
Total	1.161	800	262	99

(Milers d'euros)	Sinistres pendents de liquidació i sinistres pendents de declaració a 31.12.2016			
	Provisió a 31.12.2016	Pagaments de l'exercici 2017	Provisió a 31.12.2017	Superàvit / Dèficit
No vida	40	237	49	(39)
Vida	209	294	158	2
Total	249	531	207	(37)

17. Patrimoni net consolidat i fons propis

17.1 Fons Mutual

Al tancament de l'exercici 2018, el fons mutual de l'Entitat dominant ascendeix a 5.400.000,00 euros, pel que està per sobre del mínim requerit pel ROSSEAR.

17.2 Reserves

L'article 25 dels Estatuts de l'Entitat dominant estableix que, a tancament de cada exercici, una vegada constituïdes les provisions legalment establertes, l'excedent que en pugui resultar es destinarà a la constitució d'un fons general de reserves.

17.3. Reserves per pèrdues i guanys actuaries

Correspon al saldo reconegut en el patrimoni net de les pèrdues i guanys actuaries i dels ajustaments en el valor dels actius per retribucions post-ocupació al personal de prestació definida (vegeu Nota 22.1). Al final de l'exercici 2018 i 2017 les reserves per pèrdues i guanys actuaries ascendeixen a 176 i 135 milers d'euros de pèrdues, respectivament.

17.4. Reserva capitalització

D'acord amb la Llei de l'Impost de Societats 27/2014 de 27 de novembre, els contribuents que tributen al tipus de gravamen previst en els apartats 1 o 6 de l'article 29 de la mencionada Llei tindran dret a una reducció en la base imposable del 10 per cent de l'import de l'increment dels seus fons propis, sempre que es compleixin els següents requisits:

- a) Que l'import de l'increment dels fons propis de l'entitat es mantingui durant un termini de 5 anys des del tancament del període impositiu al que correspongui aquesta reducció, tret per l'existència de pèrdues comptables en l'entitat.
- b) Que es doti una reserva per l'import de la reducció, que haurà de figurar en el balanç amb absoluta separació i títol apropiat i serà indisponible durant el termini previst en la lletra anterior.

A aquests efectes, no s'entendrà que s'ha disposat de la referida reserva, en els següents casos:

- a) Quan el soci o accionista exerceixi el seu dret a separar-se de l'Entitat.
- b) Quan la reserva s'elimini, total o parcialment, com a conseqüència d'operacions a les que resulti d'aplicació el règim fiscal especial establert en el Capítol VII del Títol VII de la mencionada Llei.
- c) Quan l'entitat hagi d'aplicar la referida reserva en virtut d'una obligació de caràcter legal.

El saldo d'aquesta reserva és indisponible.

17.5. Reserva de revalorització de primera aplicació

Tal com es detalla en la Nota 5.4, l'Entitat dominant va decidir valorar tots els immobles de forma independent al seu ús i destí i, d'acord amb el que s'estipula en la Disposició Transitòria Primera del Pla Comptable de les Entitats Asseguradores, pel seu valor raonable a la data de transició d'1 de gener de 2007. Els ajustaments resultants de l'esmentada revalorització es van carregar i abonar en el patrimoni net, sota l'epígraf d'"Altres reserves" per import de 376 milers d'euros, un cop deduït el corresponent impacte fiscal.

El caràcter disponible d'aquesta reserva es produirà en funció de l'amortització, el deteriorament, l'alineació o la disposició per una altra via dels immobles, en la proporció que correspongui a la revalorització. Si posteriorment revertís el deteriorament, l'import de la reserva que s'hauria considerat disponible com a conseqüència del mateix, tornarà a tenir el caràcter d'indisponible. Al final dels exercicis 2018 i 2017 les reserves de revalorització ascendeixen a 304 milers d'euros.

17.6. Reserves en societats consolidades

La composició del saldo de reserves en societats consolidades d'acord a la seva participació en els diferents components del patrimoni net de les Entitats dependents és el següent:

Entitat dependent	31.12.18	31.12.17
Mutuavalors	260	147
Serpreco	477	472
Crouco	173	146
Total	910	765

17.7. Socis externs

La composició del saldo dels socis externs del Grup d'acord a la seva participació en els diferents components del patrimoni net de les següents Entitats dependents és el següent:

Exercici 2018

Entitat dependent	Fons propis	% Participació dels socis externs	Fons propis socis externs
Serpreco	645	20%	129
Crouco	180	4%	7
Total	848		136

Exercici 2017

Entitat dependent	Fons propis	% Participació dels socis externs	Fons propis socis externs
Serpreco	684	20%	137
Crouco	182	4%	7
Total	866		144

El moviment durant els exercicis 2018 i 2017 de les partides de Socis externs del Grup va ser el següent:

Exercici 2018

	Milers d'euros		
	Saldo Inicial	Participació en resultats de l'exercici	Saldo Final
Socis externs Serpreco	137	(8)	129
Socis externs Crouco	7	-	7
Total	144	(8)	136

Exercici 2017

	Milers d'euros		
	Saldo Inicial	Participació en resultats de l'exercici	Saldo Final
Socis externs Serpreco	126	11	137
Socis externs Crouco	6	1	7
Total	132	12	144

18. Interessos minoritaris

El detall, per Entitats consolidades, del saldo de l'epígraf 'socis externs' i el subepígraf 'Pèrdues i Guanyos atribuïbles a socis externs' a 31 de desembre de 2018 i 2017 es presenta a continuació:

	Milers d'euros	
	31.12.2018	
	Socis externs	PiG atribuïbles a socis externs
Serpreco	129	1
Crouco	7	-
Total	136	1

	Milers d'euros	
	31.12.2017	
	Socis externs	PiG atribuïbles a socis externs
Serpreco	137	6
Crouco	7	1
Total	144	7

El moviment que ha tingut lloc en l'epígraf 'Interessos minoritaris' durant els exercicis 2018 i 2017 es mostra en l'estat de canvis en el patrimoni net consolidat.

19. Ingressos i despeses

19.1 Despeses per destí

El detall de les despeses d'explotació per naturalesa, durant els exercicis 2018 i 2017, classificades en funció del seu destí, en els comptes tècnics de "No vida" i "Vida", és el següent:

Exercici 2018

Naturalesa de la despesa	(Milers d'euros)					
	Reclassificació de despesa - Ram no vida					
	Imputables a les prestacions	D'adquisició	D'administració	Imputables a les inversions	Altres despeses Tècniques (*)	TOTAL
Serveis rebuts	18	107	16	-	47	188
Tributs	-	-	-	-	-	-
Despeses de personal	21	120	19	2	52	214
Dotació a les amortitzacions	3	15	2	-	7	27
Total	42	242	37	2	106	429

(*) No inclou els interessos de dipòsits de reassegurança.

Naturalesa de la despesa	(Milers d'euros)					
	Reclassificació de despesa - Ram vida					
	Imputables a les prestacions	D'adquisició	D'administració	Imputables a les inversions	Altres despeses Tècniques (*)	TOTAL
Serveis rebuts	234	379	126	42	357	1.138
Tributs	-	-	-	-	-	-
Despeses de personal	264	428	142	47	403	1.284
Dotació a les amortitzacions	34	55	18	6	52	165
Total	532	862	286	95	812	2.587

(*) No inclou els interessos de dipòsits de reassegurança.

Exercici 2017

Naturalesa de la despesa	(Milers d'euros)					
	Reclassificació de despesa - Ram no vida					
	Imputables a les prestacions	D'adquisició	D'administració	Imputables a les inversions	Altres despeses Tècniques (*)	TOTAL
Serveis rebuts	24	111	15	1	47	198
Tributs	-	(1)	-	-	-	(1)
Despeses de personal	22	102	14	-	43	181
Dotació a les amortitzacions	2	11	2	-	5	20
Total	48	223	31	1	95	398

(*) No inclou els interessos de dipòsits de reassegurança.

Naturalesa de la despesa	(Milers d'euros)					
	Reclassificació de despesa – Ram vida					
	Imputables a les prestacions	D'adquisició	D'administració	Imputables a les inversions	Altres despeses Tècniques (*)	TOTAL
Serveis rebuts	237	366	132	46	393	1.174
Tributs	(2)	(3)	(1)	-	(3)	(9)
Despeses de personal	217	335	121	42	360	1.075
Dotació a les amortitzacions	24	37	13	5	40	119
Total	476	735	265	93	790	2.359

(*) No inclou els interessos de dipòsits de reassegurança.

L'epígraf "Altres despeses" del compte no tècnic correspon a despeses d'explotació reclassificades en funció del seu destí (incurreguts, bàsicament, en la gestió de fons de pensió), i el seu detall és el següent, i a les despeses derivades de les diferents activitats accessòries realitzades per les entitats dependents del Grup, classificats en funció de la naturalesa del seu negoci.

Així mateix, l'epígraf "Altres ingressos" del compte no tècnic, correspon a les comissions de gestió dels fons de pensió (vegeu Nota 1) en els exercicis 2018 i 2017 i als ingressos derivats de les diferents activitats accessòries realitzades per les societats dependents de Grup, classificades en funció de la naturalesa del seu negoci.

19.2 Informació segmentada

Les operacions de l'Entitat dominant durant els exercicis 2018 i 2017 es reparteixen per tot el territori espanyol. La distribució entre àmbits de negoci directe i de la reassegurança acceptat per rams o activitats, tant per vida com per no vida, durant l'exercici 2018 i 2017 ha estat el següent:

Exercici 2018

(Milers d'euros)	Operacions declarades a Espanya		
	No vida	Vida	Total
Primes netes:			
Primes d'assegurança directa	1.442	15.069	16.511
Primes de reassegurança cedida	(269)	(1.312)	(1.581)
Total primes	1.173	13.757	14.930
Provisions tècniques			
Provisió matemàtica, de prestacions o altres provisions tècniques:			
Provisió de l'exercici, assegurança directa	477	93.523	94.000
Provisió de l'exercici, reassegurança cedida	(163)	(333)	(496)
Total provisions	314	93.190	93.504

Exercici 2017

(Milers d'euros)	Operacions declarades a Espanya		
	No vida	Vida	Total
Primes netes:			
Primes d'assegurança directa	1.482	11.307	12.789
Primes de reassegurança cedida	(283)	(1.396)	(1.679)
Total primes	1.199	9.911	11.110
Provisions tècniques			
Provisió matemàtica, de prestacions o altres provisions tècniques:			
Provisió de l'exercici, assegurança directa	421	92.439	92.860
Provisió de l'exercici, reassegurança cedida	(133)	(299)	(432)
Total provisions	288	92.140	92.428

20. Operacions i saldos amb parts vinculades

20.1 Operacions amb vinculades

La totalitat de les operacions amb parts vinculades al tancament dels exercicis 2018 i 2017, han estat eliminades durant el procés de consolidació.

20.2 Saldos amb vinculades

La totalitat dels saldos amb parts vinculades al tancament dels exercicis 2018 i 2017, han estat eliminats durant el procés de consolidació.

20.3 Retribucions ala Junta Rectora i a l'Alta direcció de l'Entitat dominant

Les retribucions percebudes durant els exercicis 2018 i 2017 pels membres de la Junta Rectora i per l'Alta Direcció de l'Entitat dominant, classificades per conceptes, han estat les següents (en milers d'euros):

Exercici 2018

(Milers d'euros)	Sous	Dietes	Primes d'assegurança(1)	Altres conceptes	Total
Junta Rectora	-	57	7	-	64
Alta Direcció	323	-	16	73	412

(1) Inclou l'import satisfet per la prima d'assegurança de responsabilitat civil dels Administradors per danys ocasionats per actes o omissions, per import de 8 milers d'euros.

Exercici 2017

(Milers d'euros)	Sous	Dietes	Primes d'assegurança(1)	Altres conceptes	Total
Junta Rectora	-	53	8	-	61
Alta Direcció	358	-	-	59	417

(1) Inclou l'import satisfet per la prima d'assegurança de responsabilitat civil dels Administradors per danys ocasionats per actes o omissions, per import de 8 milers d'euros.

En l'elaboració d'aquests comptes anuals s'han considerat 6 persones, pertanyents al Comitè de Direcció de l'Entitat dominant, com a personal d'Alta Direcció a 31 de desembre de 2018.

A 31 de desembre de 2018, no existeixen bestretes ni s'han concedit crèdits per l'Entitat dominant als membres de la seva Junta Rectora ni a l'Alta Direcció de l'Entitat dominant, no havent assumit l'Entitat dominant obligacions per compte d'aquells a títol de garantia. Així mateix, tampoc tenen concedits als membres de la Junta Rectora ni a la Alta Direcció de

l'Entitat dominant, compromisos en matèria de pensions o assegurances de vida per part de l'Entitat dominant, excepte els informats en la Nota 22, assumits per part de l'Entitat dominant.

20.4 Informació en relació a situacions de conflicte d'interessos per part dels Administradors

A tancament de l'exercici 2018 els membres de la Junta Rectora de l'Entitat dominant no han comunicat als altres membres de la Junta Rectora cap situació de conflicte, directe o indirecte, que ells o persones vinculades a ells, segons es defineix en la Llei d'Entitats de Capital, poguessin tenir amb l'interès de l'Entitat dominant.

21. Informació sobre el medi ambient

Donades les activitats a les que es dedica el Grup, aquest no té responsabilitats, despeses, actius ni provisions o contingències de naturalesa mediambiental que poguessin ser significatives en relació amb el patrimoni, la situació financera i els resultats del mateix. Per aquest motiu, no s'inclouen els desglossaments específics en aquesta memòria.

22. Altra informació

22.1 Personal

Al tancament de l'exercici la distribució per categories i per sexe del personal del Grup era la següent:

Exercici 2018

	31.12.2018		
	Homes	Dones	Total
Alta Direcció	7	1	8
Caps, titulats i tècnics	18	17	35
Oficials i auxiliars administratius	9	19	28
Total	34	37	71

Exercici 2017

	31.12.2017		
	Homes	Dones	Total
Alta Direcció	5	1	6
Caps, titulats i tècnics	18	16	34
Oficials i auxiliars administratius	8	18	26
Total	31	35	66

El nombre mig d'empleats durant els exercicis 2018 i 2017, i la seva distribució per categoria i sexe, no difereix significativament del nombre d'empleats i la seva corresponent distribució a 31 de desembre de 2018 i a 31 de desembre de 2017, respectivament, presentats en el quadre anterior.

El Grup ha contractat, durant l'exercici 2018, una persona amb discapacitat major o igual al 33%.

Retribucions a llarg termini de prestació definida

El detall del valor actual dels compromisos assumits pel Grup en matèria de retribucions post-ocupació i altres retribucions a llarg termini, dels actius afectes destinats a la cobertura dels mateixos, i de les quanties no registrades, al tancament de l'exercici 2018 i 2017, són els següents:

(Milers d'euros)	2018	2017
Valor actual de les retribucions	1.243	1.490
Menys – Valor raonable dels actius afectes	1.101	1.361
Actius i drets de reemborsament per subscripcions a llarg termini	-	-
Provisió per a pensions i obligacions similars	144	129

El valor actual dels compromisos ha estat determinat per actuaris independents qualificats.

Per a la quantificació d'aquests compromisos, el mètode actuarial utilitzat és el de la "Unitat de Crèdit Projectada", denominat "Projected Unit Credit" ("Acreditació proporcional any a any").

Els moviments que s'han produït, durant els exercicis 2018 i 2017, en els compromisos assumits amb els empleats del Grup en el valor dels actius que els cobreixen, es presenten a continuació:

(Milers d'euros)	2018	2017
Canvi en les retribucions compromeses		
1. Valor actual de les retribucions compromeses al inici de l'exercici	1.490	1.912
2. Cost de servei de l'exercici	84	83
3. Despeses financeres en l'actualització de provisions	33	38
4. (Guany) / pèrdues actuàries	(71)	29
5. Pagaments de prestació del Pla	(293)	(572)
Valor actual de les retribucions compromeses al final de l'exercici	1.245	1.490

(Milers d'euros)	2018	2017
Canvis en l'Actiu del Pla		
1. Valor raonable dels actius del Pla al inici de l'exercici	1.362	1.883
2. Ingress esperat dels actius afectes al Pla	32	41
3. (Guany) / pèrdues actuàries	(157)	(138)
4. Aportacions del Promotor	157	147
5. Pagaments de prestació del Pla	(293)	(572)
Valor raonable dels actius del Pla al final de l'exercici	1.101	1.361

A continuació es presenta el detall del saldo registrat a patrimoni net al tancament de l'exercici 2018 i de l'exercici 2017, en el reconeixement de les pèrdues i guanys actuàries dels actius per retribucions post-ocupació al personal de prestació definida:

(Milers d'euros)	2018	2017
Compte de Patrimoni		
(Guany) / Pèrdues actuàries – Retribucions compromeses	(71)	29
Guany / (Pèrdues actuàries) – Actius del Pla	(157)	(138)
Total acumulat Brut a Final	86	(109)
Actiu/(Passiu) fiscal diferit (tipus impositiu 25%)	22	(27)
Total acumulat Net registrat a Patrimoni Net a Final	64	(136)

Finalment es presenta el detall de les partides registrades en el compte de pèrdues i guanys de l'exercici 2018 i 2017 associada als compromisos post-ocupació de prestació definida:

(Milers d'euros)	2018	2017
Components de la despesa de l'exercici		
1. Cost de servei de l'exercici	84	84
2. Despeses financeres	33	38
3. Ingress esperat dels actius afectes al Pla	(32)	(40)
Total despesa comptable a la compte de pèrdues i guanys	85	82

22.2 Honoraris d'auditoria

Durant l'exercici 2018 i 2017, els imports per honoraris relatius als serveis d'auditoria de comptes i altres serveis prestats per l'auditor del Grup, Mazars Auditores, S.L.P. han ascendit a 53 i 52 milers d'euros, respectivament. El desglossament dels honoraris és el següent (en milers d'euros):

Descripció	Honoraris en milers d'euros 2018	Honoraris en milers d'euros 2017
Serveis d'Auditoria	53	52
Altres serveis de Verificació	-	-
Total Serveis d'Auditoria i relacionats	53	52
Serveis d'Assessorament Fiscal	-	-
Altres Serveis	-	-
Total Serveis Professionals	-	-

(*) Inclou els honoraris d'auditoria de les Entitats dependents participades per l'Entitat dominant

23. Fets Posteriors

En el període transcorregut amb posterioritat a 31 de desembre de 2018 i fins a la data de formulació d'aquests comptes anuals, no s'ha produït cap altre esdeveniment significatiu addicional en el Grup que requereixi esment específic ni que, per tant, tingui efecte significatiu en aquests comptes anuals.

ANNEX I: RELACIÓ D'ENTITATS DEL GRUP A 31 DE DESEMBRE DE 2018 I 2017

Dades a 31.12.2018			% Participació		Informació financera resumida			
Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	Directa	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimoniales	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESES DEL GRUP:			(milers d'euros)					
Entitats dependents								
MUTUAVALORS dels Enginyers, EAF, S.L.U.	Via Laietana, número 37, Barcelona	Prestació de serveis d'assessorament en materia d'inversió	100,00%	-	78	350	90	168
CROUCO AGENCIA DE SUSCRIPCIÓN, S.L.	Via Laietana, número 39, 2n., Barcelona	Activitats pròpies d'agència de subscripció.	96,00%	-	60	119	1	-
SERPREGO Corredoria d'Assegurances, S.A.	Via Laietana, número 39, 2n., Barcelona	Mediació d'assegurances privades i intermediació de productes financers	80,00%	-	60	581	4	54
Entitats associades:								
Accelgrow, S.L.	Almogàvers 165, Barcelona	Acceleradora d'star ups	49,00%	-	6	149	(35)	153
							60	375

Dades a 31.12.2017			% Participació		Informació financera resumida			
Denominació de la Societat	Domicili	Activitat	Directa	Indirecta	Capital social desemborsat	Reserves Patrimoniales	Resultat exercici net de dividend	Valor en llibres
EMPRESES DEL GRUP:			(milers d'euros)					
Entitats dependents								
MUTUAVALORS dels Enginyers, EAF, S.L.U.	Via Laietana, número 37, Barcelona	Prestació de serveis d'assessorament en materia d'inversió	100,00%	-	78	236	115	168
CROUCO AGENCIA DE SUSCRIPCIÓN, S.L.	Via Laietana, número 39, 2n., Barcelona	Activitats pròpies d'agència de subscripció.	96,00%	-	60	92	30	-
SERPREGO Corredoria d'Assegurances, S.A.	Via Laietana, número 39, 2n., Barcelona	Mediació d'assegurances privades i intermediació de productes financers	80,00%	-	60	597	27	54
							172	222

annex II

ANNEX II: RELACIÓ D'ENTITATS DEPENDENTS A 31 DE DESEMBRE DE 2018 i 2017

Dades a 31.12.2018

Adreça immoble	Assignació	Valor comptable brut (Euros)	Amortització acumulada (Euros)	Correccions valoratives (Euros)	Valor net comptable (Euros)	Valor de taxació (Euros)	Data taxació	Societat de taxació	Plusvàlua/ Minusvàlua (Euros)
Immoble Via Laietana nº 46, 1er (Barcelona)	Vida	581	(163)	-	418	730	19/12/2017	Grupo Tasvalor, S.A	312
Terreny Urb. Castell de Cabrera, parcel·la 320 (Cabrera)	No Tècnic	30	-	(30)	-	-	-	-	-
Total Ús propi		611	(163)	(30)	418	730			312
Pompeu Fabra nº 7, 2n. A (Manresa)	No Vida	237	(64)	(73)	100	137	19/12/2017	Grupo Tasvalor, S.A	37
Total ús tercers		237	(64)	(73)	100	137			37

Dades a 31.12.2017

Adreça immoble	Assignació	Valor comptable brut (Euros)	Amortització acumulada (Euros)	Correccions valoratives (Euros)	Valor net comptable (Euros)	Valor de taxació (Euros)	Data taxació	Societat de taxació	Plusvàlua/ Minusvàlua (Euros)
Immoble Via Laietana nº 46, 1er. (Barcelona)	Vida	581	(150)	-	431	730	19/12/2017	Grupo Tasvalor, S.A	299
Terreny Urb. Castell de Cabrera, parcel·la 320 (Cabrera)	No Tècnic	30	-	(30)	-	-	-	-	-
Total Ús propi		611	(150)	(30)	431	730			299
Pompeu Fabra nº 7, 2n. A (Manresa)	No Vida	237	(58)	(73)	106	137	19/12/2017	Grupo Tasvalor, S.A	31
Total ús tercers		237	(58)	(73)	106	137			31

**informe de la
comissió de control**

INFORME DE LA COMISSIÓ DE CONTROL

Els qui subscriuen, Francisco Arazuri i Borrás, Jordi Fornés i Bardají i Adrià Salaverria i Palanca, que integren la comissió de control de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya a prima fixa, en compliment de la missió que tenen encomanada i amb referència a l'article 23 dels Estatuts de l'entitat, fan constar que:

- Primer.- Han sotmès a examen els comptes anuals de la Mutualitat de Previsió Social del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya a prima fixa "individuals" i "consolidats del grup", que comprenen el balanç de situació a 31 de desembre de 2018, el compte pèrdues i guanys, l'estat de canvis en el patrimoni net, l'estat de fluxos d'efectiu i la memòria corresponent a l'exercici anual acabat en aquesta data, l'informe de l'auditoria independent dels estats financers que ha realitzat la firma MAZARS AUDITORES, S.L.P., així com els documents, llibres i justificants que s'ha considerat convenient consultar per al millor compliment de la seva missió de verificació del funcionament financer de la Mutualitat, labor per a la qual han comptat amb la plena col·laboració de la direcció de l'entitat.
- Segon.- Es complauen en manifestar una opinió favorable sobre el funcionament financer i la solvència de la Mutualitat, fent constar que, segons el seu criteri, els esmentats documents examinats s'han establert d'acord amb les disposicions vigents i expressen fidelment la realitat econòmica i financera de la Mutualitat.

Per tot el que s'ha exposat, els sotasignats proposen a l'assemblea general de mutualistes l'aprovació dels esmentats documents comptables.

Barcelona, 13 de maig de dos mil dinou.

Francisco Arazuri i Borrás

Jordi Fornés i Bardají

Adrià Salaverria i Palanca

GRUPO Mutua de Ingenieros

CROUCO Agencia de Suscripción Lloyd's

Mutua Ingenieros

Inspirit Mutua

El bloc de l'enginyeria

Estudiar i emprendre enginyeria

El bloc de La Mútua dels Enginyers

El bloc de La Mútua dels Enginyers
ESTALVI · PENSIONS · JUBILACIÓ

El bloc d'Inspirit Mutua

El bloc de SERPRECO, la Corredoria dels Enginyers

El bloc de CROUCO, Agencia de Suscripción

Via Laietana, 39, 2n 08003 Barcelona Tel. 932 954 300
correu@mutua-enginyers.com www.mutua-enginyers.com

Demarcació de Girona

Narcís Blanch, 39, baixos 17003 Girona
Tel. 972 228 789
girona@mutua-enginyers.com

Demarcació de Lleida

Ramon y Cajal, 4 25003 Lleida
Tel. 973 283 737
lleida@mutua-enginyers.com

Demarcació de Tarragona

Martede Dèu. del Claustre, s/n 43003 Tarragona
Tel. 977 245 888
tarragona@mutua-enginyers.com

Demarcació de Catalunya Central

Pompeu Fabra, 13, 2n-4a 08242 Manresa
Tel. 902 789 889
manresa@mutua-enginyers.com

Delegació Comunitat Valenciana

Av. de Francia, 55 46023 València
Tel. 963 319 983
valencia@mutua-ingenieros.com

Delegació d'Aragó – La Rioja

Tel. 662 991 085 - 932 954 300
zaragoza@mutua-ingenieros.com
www.mutua-ingenieros.com